

SLOVENSKI vestnik

Letnik XX.

Celovec, petek, 12. februar 1965

Štev. 7 (1185)

Program Zveze slovenskih organizacij na Koroškem

o narodno-političnih, kulturnih in gospodarskih vprašanjih slovenske narodnostne skupnosti

● Narodno-politični pogledi in smotri

Naša koncepcija manjšinske politike izhaja iz stališča, da je rešitev narodnostnih vprašanj v današnjem času v prvi vrsti stvar zrelosti notranjega demokratičnega razvoja v posamezni državi, pri čemer pada na narodno večino tudi večja odgovornost. Pri tem pa nikakor ne smemo prezreti dejstva, da v našem primeru mednarodna konvencija, ki zahteva pri obravnavanju odprtih vprašanj tudi upoštevanje zunanjepolitičnih aspektov. V vsakem primeru pa mora biti manjšina subjekt in ne le predmet obravnavanja.

Izhodišče in osnova vseh naših zahtev mora biti Spomenica koroških Slovencev z dne 15. oktobra 1955, nastala v skupnem posvetu obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev in izročena zvezni vladi na Dunaju ter štirim zaveznim silam — podpisnicam Državne pogodbe in Jugoslaviji. Na njej slonijo vse poznejše skupne spomenice in vloge in številna prizadevanja za uresničitev vsebovanih zahtev in predlogov v teku desetih let od njenega nastanka.

Iz oddaljenosti desetih let lahko ugotovljamo, da so v Spomenici in v poznejših vlogah vladi izraženi pogledi in predlogi ustrezali svojemu času, svojemu posebnemu in pa splošnemu namenu, da je desetletna izkušnja potrdila njihovo upravičenost, njihov realizem in smotnost in — kar je najpomembnejše — da so v bistvu ohranili veljavo tudi še danes.

V tej zvezi priznavamo, da je bilo v zadnjem desetletju doseženih nekaj uspehov in več ali manj rešenih nekaj vprašanj v zvezi s položajem slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Prav tako pa ne moremo prezreti, da smo bili v preteklem desetletju postavljeni tudi pred nekatera izvršena dejstva, ki so nasprotna duhu, v katerem je bila naša Spomenica zasnovana in sestavljena; dejstva, ki so hudo udarila po demokratičnih pridobitvah naše koroške domovine v letih neposredno po vojni in ki so nas prizadela v najbolj življenjskih vprašanjih. V mislih imamo predvsem odpravo naprednega sistema enotnega splošnega dvojezičnega šolstva na ozemlju, kjer avtohtono bivamo skupaj z našimi sodeželani in sodržavljanji nemškega jezika. Vse to upravičenosti in aktualnosti duha in namena Spomenice koroških Slovencev ne odpravljajo, ampak le še bolj potrjujejo.

Ce se je kljub temu Zveza slovenskih organizacij na Koroškem odločila, da ob 20-letnici osvoboditve avstrijske republike, ob 10-letnici svobodne in neodvisne Avstrije, ob izkušnjah desetletnega prizadevanja za uresničitev člena 7 Državne pogodbe v smislu in duhu Spomenice koroških Slovencev sprejme nove obveznosti in smernice v obliki novega programa, potem ne zato, ker bi mislila, da je napolnena potreba po nekakšni reviziji naših dosedanjih pogledov, ampak zaradi čuta odgovornosti do sebe samih, do domovine republike Avstrije, do njenega bodočega razvoja, v katerem vidimo tudi našo bodočnost, od njenega mednarodnega položaja, ki ga želimo čim bolj utrditi kot prispevek k lastni in splošni varnosti.

Osnova naše narodno-politične koncepcije je dejstvo, da smo koroški Slovenci avstrijski državljani, ki imamo do države enake obveznosti kakor vsi ostali državljani, ki nam pa grejo tudi enake pravice kakor vsem ostalim. Pri tem še posebno opozarjamo na stališče sodobne pravne znanosti, da načelo enakosti pred zakonom in enakosti pravic državljanov v narodnostnih vprašanjih ni zgolj deklaracija formalne enakosti, ampak da vsebuje tudi jamstvo manjšini za dejansko enakopravnost.

Iz tega načela smo se pred desetimi leti tudi odločili, da ne tvorimo več formalno lastne nacionalne

S svoje strani smo pripravljani in bomo stremeli za tem, da pozitivno in soustvarjalno sodelujemo na vseh področjih družbenega dogajanja tako pri oblikovanju politične volje v avstrijskih demokratičnih strankah, v občini, deželi in državi, v stanovskih združenjih, v sindikalnih gibanjih, v drugih družbenih organih, v upravi, pa tudi v kulturnem in gospodarskem prizadevanju dežele in države. Po drugi strani pa pričakujemo, da pokaže tudi večinski narod razumevanje za naše težnje, da spozna njihovo upravičenost in pa koristnost za celoto naše republike in jih zato podpre; pričakujemo, da nastopi proti poskusom fisljih, ki hočejo v duhu zastarelih etnocentričnih predsodkov zavirati potrebni razvoj k strpnosti in medsebojnemu zblizanju v korist demokratičnega razvoja v deželi.

Za uresničitev takega širokega sodelovanja in uveljavljanja v družbi namreč ne zadostujeta le dobra volja in dejanska pripravljenost na naši strani, marveč morajo biti dane tudi realne možnosti za učinkovito in enakopravno sodelovanje. Zato zahtevamo sorazmerno upoštevanje tudi naših ljudi pri zakonodajnih, izvršnih in sodnih oblasteh in končno veljavno odpravo nepisanega zakona, ki na Koroškem še vedno ovira enakopravno upoštevanje državljanov slovenskega jezika.

Zahtevamo možnost soodločanja

Mimo tega polnovrednega sodelovanja v okviru splošnega družbenega in državnega življenja pa zahtevamo na osnovi pravic iz državne pogodbe, na osnovi določil senžermenske pogodbe in na osnovi člena 19 državnega temeljnega zakona in drugih ustavnih določil izrecno možnost pri zadevah, ki se nanašajo na bistvena vprašanja slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. V tej zvezi poudarjamo, da sodobna napredna koncepcija o pravicah nacionalnih skupin le-te pravice ne dela odvisne od številčne moči narodnostne skupine, marveč načelno priznava zaščito in enakopravnost sleherni manjšini ne glede na njeno številčno moč in kulturno raven. Zato z vso odločnostjo odklanjamo tako imenovano ugotavljanje manjšine, ker pomeni v bistvu nevarno diskriminacijo in v zadnji konsekvenci

politične stranke, marveč se kot polnopravni državljani zavešno vključimo v splošno avstrijsko družbeno dogajanje in državno življenje in se v tem okviru trudimo ne le za splošni družbeni napredek, ampak tudi za uresničenje naših narodnih pravic in potreb. S tem ne odstranjujemo le v lastnih vrstah zagledanosti v lastno narodnost in z njo povezano nevarnost izolacije od splošne družbe, v kateri živimo, marveč s svojim pozitivnim sodelovanjem na vseh področjih javnega življenja doprinosimo svoj del k demokratičnemu razvoju avstrijske družbe in države.

poskus ogrožanja in likvidacije manjšine.

Ozemlje s slovenskim in mešanim prebivalstvom je poznano in priznано tudi že z zakonskimi akti in raznimi ukrepi vlade, narodna pripadnost pa je po avstrijski pravni praksi vprašanje objektivnega statusa in ne zgolj zavesti, zaradi česar zahtevamo priznanje prisotnosti slovenskega prebivalstva tudi v javnih topografskih napisih, na označbah uradov in v ustvaritvi legalne možnosti, da se naš človek v poslovanju z oblastmi lahko poslužuje tudi slovenskega uradnega jezika. V tej zvezi zahtevamo tudi spremembo in razširitev zakona o uporabi slovenskega uradnega jezika pri sodiščih zlasti glede

njegove krajevne veljavnosti. Vse dvojezične uradnike pa je podobno kakor učitelje z dodatki k plači treba stimulirati za njihovo večjo storilnost.

Izkušnje zlasti v zadnjem desetletju so pokazale, da formalno zajamčena enakopravnost posameznega pripadnika narodnostne skupine ne zadostuje in da ob formalni zaščiti zgolj posameznika za narodnostno skupino ni ne prave varnosti ne prave možnosti razvoja v narodno-kulturnem pogledu, če ni zaščiten tudi skupina kot celota. V smislu člena 19 državnega temeljnega zakona zahtevamo zato zaščito in enakopravno upoštevanje naše narodnostne skupine kot celote.

Stalna komisija naj bi obravnavala odprta vprašanja narodnostne problematike

Že predvojni kongresi nacionalnih manjšin, ki so v začetku kot predstavništvo manjšine priznali le v politična telesa izvoljene predstavnike, so prišli do spoznanja, da je nemogoče, od manjšine, ki se noče formirati kot politična stranka, zahtevati tako formacijo zgolj zaradi možnosti soodločanja, marveč je treba v takem primeru najti za manjšinsko predstavništvo drugačno kvalifikacijo. Današnja federacija evropskih manjšin priznava takšno kvalifikacijo centralnim manjšinskim organizacijam. Tudi sodobna manjšinsko-pravna literatura kaže glede tega vprašanja podobno smer in tendenco. Zato gre naša zahteva za tem, da se slovenskima centralnima organizacijama, ki sta podpisali Spomenico koroških Slovencev in edini v zadnjih desetih letih vedno spet bra-

nili slovenske narodne interese ter iniciativno predlagali realne možnosti za rešitev, tudi formalno-pravno prizna status zakonitih predstavnikov slovenske narodnostne skupine na Koroškem, kar konec konca pomeni samo legalizacijo dejanskega stanja in dosedanjega ukrepanja. Le-ti naj bi aktivno soodločali pri vseh vprašanjih, ki zadevajo pravice in interese slovenske narodnostne skupine na Koroškem.

Ker pa tudi v primeru takega formalnega priznanja njenega predstavništva za manjšino ti dve organizaciji ne bi mogli biti v stalnem kontaktu z vlado, na osnovi desetletne izkušnje za učinkovito reševanje odprtih vprašanj predlagamo formiranje stalne komisije iz predstavnikov zvezne in deželne

● Kulturni pogledi in smotri

Za vsak narod je prvenstveno in življenjsko vprašanje ureditev šolstva.

Slej ko prej smo prepričani, da je za ozemlje z mešanim prebivalstvom najbolj demokratična šolska ureditev obvezna dvojezična šola tako za otroke narodne manjšine kot za otroke večinskega naroda. Le taka skupna vzgoja lahko prispeva k medsebojnemu spoznavanju, ki je pogoj za razvijanje in krepitev medsebojnega spoštovanja in prijateljskega sodelovanja.

Različni pojavi nacionalne nestrpnosti že med šolsko mladino v

zadnjih letih potrjujejo to naše stališče. Zato še vedno želimo, da bi vlada upoštevala številne naše predloge za spremembo tako imenovanega manjšinskega šolskega zakona in iskala možnosti sporazumne rešitve.

Dokler pa ne pride do take spremembe, z vso odločnostjo zahtevamo dosledno izvajanje veljavnega šolskega zakona, da bo dejanska zagotovljena vsem slovenskim otrokom priučitev materinščine. Poudarjamo, da je vprašanje narodnosti tudi vprašanje objektivnega statusa in zgolj priznanje k narod-

vlade ter obeh slovenskih centralnih organizacij, ki bi se redno sestajala, analizirala položaj, iskala možnosti sporazumnih rešitev za odprta vprašanja in dajala tozadevne predloge zvezni ali deželni vladi, da jih posreduje pristojnim zakonodajnim forumom v pretres in sklepanje.

Pri vsem našem prizadevanju pa nam je jasno, da je naše vprašanje nujno povezano z razvojem demokratizacije ostalega družbenega življenja v državi. Zato smo prepričani, da bomo ob doslednem podpiranju demokratičnih in socialnih težnj avstrijskega delovnega človeka našli tudi v njem razumnega pobornika za naše pravice, ki se bo z nami vred zoperstavil nevarnim pojavom še vedno žive nesodobne šovinistične miselnosti.

Zavešno in iskreno se hočemo vključevati v splošno družbeno in državno življenje republike Avstrije, pri tem pa se zavedamo tudi svoje naravne pravice in obenem dolžnosti, da vzdržujemo žive stike tudi z našo narodno celoto. Neposredno na meji smo in zato globoko zainteresirani na čim bolj razsežnem vsestranskem dobrososedskem sodelovanju med Koroško in Slovenijo ter med Avstrijo in Jugoslavijo, ker se zavedamo, da so dobrososedski odnosi med sosednjima državama jamstvo za uspešen razvoj in pozitivno reševanje tudi naših problemov. Prav razvoj v povojnih letih kaže, da široko odprta meja ni več ločnica med narodi, marveč da obratno odpira možnosti širokih osebnih in družbenih stikov ter vsestransko oplaja in bogati družbeno skupnost na stikališču sosednih narodov. Napredni svet vsebolj spoznava, da narodnosti pomenijo bogatitev splošne družbe in da zato predstavljajo vrednote. Iz tega razloga zato tudi obsoja pojave škodljivega ozkorskega nacionalizma, ki pozna le svojo narodnost in stremi za raznarodovanjem vsake druge narodnostne skupine, pa tudi pojave lažnega internacionalizma, ki ne računa z nacionalnimi posebnostmi.

Kot manjšina hočemo tvoriti most žive povezave med sosednjima narodoma in svoj del prispevati k utrditvi mirnih in prijateljskih odnosov ter mirnega sožitja na meji v korist miru in zblizanja med narodi.

[NADALJEVANJE S 1. STRANI]

nega pouka v materinščini. Ob jasnih določilih državne pogodbe, členu 19 državnega temeljnega zakona in raznih tozadevnih deklaracij OZN zato skrb za to, da naj starši s prijavi zagotovijo, da bodo otroci res polnoštevilno deležni pouka v materinščini, ne more biti samo stvar manjšine odnosno njenih interesnih organizacij, ampak je tudi stvar državnih ob-

lasti in organov v smislu obveznosti države, da mora skrbeti za pouk otrok manjšine tudi v materinščini. **Zato mora skrbeti, da načelo skupne vzgoje otrok v enotnih šolah v dvojezičnih šolskih okoliših, ki je sprejeto v zakonu in ki ga tudi manjšina vselej zastopa kot dragoceno poť za medsebojno razumevanje in strpnost, dobi svojo pravo veljavo v šolski praksi.**

Konkretni predlogi na šolskem področju

V tej zvezi zahtevamo končno jasne predpise glede prijavljanja in odjavljanja otrok, sprejetje določenega učnega načrta in predmetnika za dvojezične šole na osnovi bogatih izkušenj mednarodnih pedagoških institucij, ki bo hkrati upošteval slovensko kulturno tradicijo in zagotovil tak učni red, da prijavljeni otroci ne bodo dodatno obremenjeni z večjim številom ur in da slovenske učne ure ne bodo potisnjene na pedagoško manj vredna mesta z odvijanjem na zadnje ure pouka. Nadalje zahtevamo izdajo primernih in sodobnih učbenikov in izpopolnitev šolskih knjižnic s primernimi slovenskimi knjigami, da bi se učenci lažje seznanjali s stvaritvami slovenske kulture enako kot je to poskrbljeno za dela nemške kulture.

Šolska nadzorna oblast mora skrbeti, da se dvojezični pouk dejansko izvaja v smislu učnega načrta in predmetnika, in usmerjati ter usposablja celotno učno osebje na šolah, ki prihajajo v poštev za manjšino, da s pravilnim prosvetljenjem vseh učencev na teh šolah glede druge narodnosti v deželi odpravljajo ozke nacionalistične predsodke in pomagajo k ustvarjanju pogojev za normalen razvoj osebnosti učencev obeh narodnosti.

Ob dejstvu, da je treba manjšinski šolski zakon prilagoditi na primer v pogledu politehničnega leta, pa tudi glede številnih drugih predpisov izvedene šolske reforme, smo prepričani, da se ob tej priložnosti z dobro voljo da tudi v okviru veljavnega zakona spoznamo rešiti nakazana vprašanja za zagotovitev pouka v materinščini vsem slovenskim otrokom v obvezni šolski dobi na osnovnih in glavnih šolah.

Enako je treba z učnim načrtom čim prej rešiti vprašanje, kako

Vzgoji mladine in odraslih je treba posvetiti vso pozornost in skrb

Sploh smatra Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, da je treba vzgoji in izobrazbi mladine posvetiti vso pozornost in skrb. Ne le, da imamo lastno srednjo šolo, današnji čas že sam po sebi zahteva čim boljše izobrazbo slehernega človeka. Razni pojavi med našo študentsko mladino pa kažejo, da deloma ni seznanjena z dejansko problematiko in dejanskim stanjem slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Zato je dolžnost ZSO, da se z vso resnostjo bavi s tem vprašanjem in skrbi za vzgojo in oblikovanje mladega intelektualnega kadra, da se bo zavedal svojega mesta in svoje vloge v avstrijski družbi in še posebej v koroški slovenski stvarnosti.

To velja tudi za mladino sploh in je dolžnost naše prosvetne in mladinske organizacije, da se vsebolj posveti vzgoji in prosvetljenju naše izvenšolske mladine. Na tem področju se je veliko zane-marjalo in je treba najti čimprej oblike in poti, da mladino pritegnemo k sodelovanju v naših prosvetnih društvi in ostalih organizacijah, če hočemo dobiti nove kadre in načemo, da naša mladina

olajšati prehod dijakov Državne gimnazije za Slovence na poklicno-izobraževalne srednje šole glede na to, da so le-te izključno nemške, na slovenski srednji šoli pa zakonito določen izključno slovenski učni jezik.

Državna gimnazija za Slovence naj dobi tudi čimprej obljubljeno lastno stavbo ali prehodno vsaj ustrezne lastne prostore, da bi se pouk lahko normaliziral in izvajal v dopoldanskih urah.

Med odprtimi šolskimi vprašanji je tudi vprašanje slovenske kmetijske šole za fante, ki jo naj pristojna oblast ali ustanovi ali pa prizna obstoječi privatni šoli v Podravljah pravico javnosti z dodelitvijo potrebne javne dotacije, ki nam po členu 68 odstavka 2 senžermenske pogodbe izrecno pripada.

Na šolskem področju tudi ne smemo prezreti ustanavljanja otroških vrtcev v raznih občinah in moramo skrbeti, da le-ti ne bodo postali nova središča raznarodovanja že naše predšolske mladine. Po členu 68 odstavka 2 senžermenske pogodbe so tudi občine, ki vzdržujejo otroške vrtce, dolžne dodeliti sredstva za manjšino bodisi v obliki direktne dotacije eventualnim privatnim slovenskim vrtcem ali pa indirektno v obliki dvojezičnega organiziranja občinskih vrtcev.

Ker je šolsko vprašanje življenjsko vprašanje sleherni manjšine, bo ZSO ustanovila v svojem okviru poseben šolski odbor, sestavljen iz šolnikov, in staršev, da bo stalno spremljal dogajanje na tem področju in dajal pobude ter predloge za odpravo raznih pomanjklivosti in za izboljšanje ureditve in izvedbe na osnovi veljavnih zakonov ter danega stanja. V tem okviru bo treba skrbeti tudi za vzgojo in naraščaj učiteljev za dvojezične šole.

zapada raznim nevarnim vplivom tujih in domačih krogov.

V tej smeri je treba aktivizirati tudi izobrazbo odraslih in posvetiti vseveč pozornosti množičnemu izobraževanju, za katero je danes vsesplošno zanimanje in nujna potreba.

Vzbuditi je spet treba zanimanje za knjigo z literarnimi večeri, z vzgojo knjižničarjev za dosego modernega poslovanja društvenih knjižnic, s knjižnimi razstavami ter s formiranjem posebne knjižne družbe, ki bo našemu človeku posredovala dobro knjigo in pomembne novosti iz slovenskega in mednarodnega literarnega stvarjanja. Pri tem naj bi odigrala svojo matično vlogo Centralna knjižnica Slovenske prosvetne zveze v Celovcu, ki bo v kratkem v modernih prostorih lahko služila vsem slovenskim in splošnim potrebam v deželi.

Ljudska prosveta postaja po vsem svetu vedno bolj, če ne zgolj skrb javnih organov oziroma činiteljev. **Zato ostane naša zahteva po posebnem kulturnem referentu za slovenske kulturno-prosvetne potrebe pri koroški deželni vladi. Ostane tudi naša zahteva po pri-**

merni kulturni subvenciji, ker je dolžnost vseh državnih in deželnih zakonodajalcev ter občin, da v svojih proračunih predvidijo tudi sredstva za vzgojne in dobrodelne namene manjšine. Sem spada tudi skrb deželnih, šolskih in občinskih knjižnic za nabavo slovenskih knjig za pripadnike slovenske narodnostne skupnosti.

Iz istega vzroka je utemeljena tudi naša zahteva, da vsi javni činitelji, ki se bavijo s kulturno-vzgojnimi in gospodarsko-pospeševalnim delom med slovenskim prebivalstvom, skrbijo tudi za slovenske predavatelje in pismene pripo-

močke v slovenskem jeziku. To velja tudi za uradne objave, ki bi jih pristojni forumi morali objaviti v uradnem listu tudi v slovenskem jeziku ali pa jih objavljati v slovenskih manjšinskih listih.

V tej zvezi ponovno poudarjamo pravico manjšine, da lahko svobodno vzdržuje kulturne stike z narodno celoto, pod katero razumemo celoten narod v lastni državi in izven nje. Stalna udeležba na kulturnem stvarjanju vsega svojega ljudstva je namreč pogoj za obstoj in razvoj sleherne manjšine. Pri tem so stalni uradni kulturni sliki in športne izmenjave ter živahni

maloobmejni prometi prepletanjem prebivalstva obeh narodnosti brez dvoma važen činitelj v odstranjevanju preživelih predsodkov dozdevne neljalnosti take naravne povezave in kažipot za še širše sodelovanje ne le manjšine, marveč tudi sosednih večinskih narodov v korist miru in plodnega sožitja. Manjšini pripada pri tem razvoju še posebno plemenita naloga iskrenega posrednika in zagovornika, ki jo hočemo zavestno in intenzivno izpolnjevati in braniti proti vsem, ki jim ni za dobrososedske in prijateljske odnose na avstrijsko-jugoslovanski meji.

Gospodarski pogledi in smotri

Razvoj v gospodarstvu gre danes po integraciji in vedno večjega sodelovanja. To opažamo v malem pa tudi v velikem, ko nastajajo veliki gospodarski bloki kot EGS, EFTA ali pa vzhodnoevropsko gospodarsko združenje SEV.

Združenje v gospodarstvu je očitno nujen zakon, ki se mu nihče ne more odtgniti. Le pogledi, kam in v katero smer so orientirani, so različni, kakor se to vidi v trenju v naši državi okoli povezave z EGS.

Ta zakon gospodarskega združevanja velja seveda tudi v malem. Koroški Slovenci smo gospodarsko moč v združenju davno spoznali, saj se lahko ponašamo, da smo ustanovili prvo posojilnico v Avstriji sploh.

Čeprav je bilo naše gospodarstvo popolnoma izropano, smo tudi lahko ponosni na svoje povojno gospodarsko in zadržno delo, saj

smo obnovili vse nekdanje zadržnišvo, poleg tega ustanovili vrsto kmečko-gospodarskih zadrug, zgradili potrebna skladišča in z zgraditvijo novega centralnega skladišča v Celovcu nekako zaključujemo te investicije. Golovo zaslužijo priznanje in zahvalo pobudniki in izvajalci te zadržne dejavnosti, kakršne prej nismo poznali.

Brez dvoma pa zahteva sedanja široka zadržna dejavnost za moderno in sodobno poslovanje nove uradne prostore, predvsem centralno poslopje Zveze slovenskih zadrug v Celovcu, kar mora biti naša prva nadaljnja gospodarska investicija. Pri tem ne gre za prostore le za dosedanjo gospodarsko dejavnost, marveč že za omogočenje razširitve našega gospodarskega centra in gospodarske dejavnosti v okviru možnosti preko ozkega zadržništva na širša nova gospodarska področja.

Sprememba gospodarske strukture zahteva prilagoditev gospodarske politike

K temu nas sili tudi silovita sprememba gospodarske in socialne strukture slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Iz nekdanj pretežno kmečkoga prebivalstva smo postali skupina z vsemi gospodarskimi sloji in bomo temu primerno morali, v kolikor to ni že v načrtu, prilagoditi našo narodno gospodarsko politiko.

Te spremembe strukture nikakor ne smemo prezreti, marveč jo moramo resno upoštevati pri naši gospodarski politiki, da ne ponovimo stare napake koroške slovenske politike, ki je imela pred očmi več ali manj samo en sloj ljudstva in zaradi tega zgubila vpliv in povezavo zlasti z najbolj naprednim slojem — z delavstvom, ki je zaradi tega tudi nacionalno deloma šlo druga pota.

Ponovno ne smemo zgubiti tega stika, ki smo ga do neke mere spet pridobili v skupni antifašistični borbi in ki mora usmerjati tudi našo bodočo gospodarsko politiko. Delavcu in vsem gospodarskim slojem moramo gospodarsko nekaj nuditi, če jih hočemo ohraniti naši narodni skupnosti. Pri tem lahko ugotovljamo, da je bil delavec v povojni dobi tudi že do sedaj vsaj enakomerno deležen gospodarske

pomoči v okviru našega zadržništva.

Narodno-gospodarska politika pa terja več — posvetiti se moramo v okviru ZSO vsem panogam gospodarstva: poleg kmetijstva tudi industriji, obrti, trgovini, prometu in tudi svobodnim poklicem, zlasti pa gospodarskim in socialnim problemom odvisnega delavstva in rentnikov.

Mimo omenjene potrebe našega aktivnega vključevanja v sindikate in interesne poklicne zbornice moramo pri tem našo skrb posvetiti raznim gospodarskim panogam tudi iz nacionalnega vidika.

Ob dejstvu, da se naš človek stalno odseljuje in mora delo in zaslužek iskati v tujini, ne moremo biti proti javno podpirani industrializaciji Južne Koroške. **Odločno pa se moramo zoperstaviti pojavom, da postajajo ta podjetja središča nove germanizacije našega človeka, ko prepovedujejo domačim delavcem uporabo slovenskega jezika ter zavednih ljudi nočejo zaposliti. Podjetja, ki prihajajo na naše ozemlje z javno pomočjo, morajo priznati in upoštevati prisotnost slovenske narodnostne skupnosti ali pa na dvojezičnem**

ozemlju vsaj z javno pomočjo za njih ne sme biti mesta.

Naši kraji spadajo med najlepše v deželi, kljub temu pa smo le malo udeleženi na dohodkih in dobičkah tujskega prometa. Mimo lastne iniciative na tem področju zahtevamo, da država in dežela podpreta tudi našega človeka pri izgradnji in modernizaciji tujsko-prometnih podjetij in ustanov.

Pogoj za vključitev naših krajev v tujski promet je izgradnja cest, poti in žičnic v odmaknjene lepe gorske kraje in ne nazadnje oskrba le-teh z vodo in elektriko.

Med prvenstvene zahteve in neodvzete pravice na gospodarskem področju spada temeljna zahteva, da morajo naše organizacije in ustanove ter slovenski posamezniki enako participirati na javnih subvencijah in dajatvah kakor ostali državljani in njihova združenja. Predvsem opozarjamo v tej zvezi na določilo členu 68 odstavka 2 senžermenske pogodbe, ki izrecno zahteva sorazmeren delež pri proračunskih postavkah države, dežele in občin za kulturne in dobrodelne namene slovenske narodnostne skupnosti ter zato terjamo stalno državno podporo za naše kulturne in druge manjšinske namene.

Ko mednarodna pogodba predvideva za manjšino sorazmeren delež na javnih sredstvih, je povsem nerazumljivo, da morajo naše organizacije plačevati še prometni davek za prostovoljne prispevke in darove; zato zahtevamo oprostitve davka za manjšinske kulturne in dobrodelne organizacije in ustanove.

Vsem posameznikom, ki se bodo na njo obrnili, bo ZSO na svojem sekretariatu v Celovcu stalno nudila pomoč v pravnih in davčnih zadevah, za neposredno pomoč pa bo tudi na terenu redno organizirala pravne in davčne posvete.

Za uresničitev gospodarskega programa bo v sodelovanju z včlanjenimi gospodarskimi organizacijami ustanovila poseben gospodarski sosvet pri Upravnem odboru, ki bo stalno spremljal dogajanja na gospodarskem področju in temu primerno usmerjal narodno gospodarstvo slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

S skupnimi silami za uresničitev programa

Za dosego in uresničitev celotnega programa se bo Zveza slovenskih organizacij na Koroškem zavzemala v iskrenem in aktivnem sodelovanju z vsemi včlanjenimi organizacijami, v prizadevanju za enotnost vseh koroških Slovencev, v sodelovanju z demokratičnimi silami avstrijske družbe in v uveljavljanju tudi našega človeka v skupni borbi za demokratizacijo in humanizacijo medčloveških odnosov.

Zlasti pa bo skrbela za čim tesnejše stike s terenom rednih posvetovalnih in informativnih sestankov in potem rednega obveščanja naših ljudi o vseh narodno-političnih, kulturnih in gospodarskih vprašanjih v svojem glasilu — Slovenskem vestniku. Skr-

bela pa bo tudi za stalno seznanjanje demokratične javnosti v vsej Avstriji s problemi obstoja slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem ter jo opozarjala na dolžnost njene moralne in dejanske podpore. V ta namen je prikrojila svoja pravila in bo ustanovila še poseben študijski in dokumentacijski oddelek, ki bo imel nalogo zbirati in preštudirati vse gradivo, vse težkoče in ovire, pa tudi vse pozitivne izkušnje naše narodnostne skupine ter sorodnih gibanj v prizadevanju miroljubne rešitve narodnostnih vprašanj v okviru splošne borbe za mir in zblizanje med narodi v splošnem integracijskem stremljenju sodobnega sveta.

Ni vsaka knjiga za vsakega otroka

Knjiga pomaga otroku spoznavati svet: zanj je prijetna zabava in razvedrilo, hkrati pa tudi že prva šola. Zato imajo starši dolžnost, da v svojem otroku vzbudijo ljubezen do knjige in mu odkrivajo njene lepote že v prvih letih.

Vendar pa ni vsaka knjiga za vsakega otroka. Kadar kupujemo knjigo za otroka, je treba zelo skrbno izbirati. Niso redki starši, ki kupujejo knjigo za svojega otroka le po pisanih naslovnih straneh in risbah, ki so v knjigi. Pri tem pa pogosto pozabijo, da so to le zunanji znaki in povsem stranska merila, ki so dostikrat varljiva, predvsem pa niso merodajna za vsebinsko kvaliteto.

Otroku moramo posredovati tisto knjigo, ki odgovarja njegovemu okusu, obzorju in sposobnostim. Na zunaj še tako lepa knjiga otroku ne bo koristna, če njena vsebina ne bo od-

Ko boste izbirali knjigo za svojega otroka, oglejte si bogato zalogo otroških in mladinskih knjig v knjigarni

„NAŠA KNJIGA“
CELOVEC, WULFENGASSE

govarjala tistemu, za kar kaže otrok posebno veselje in kar je tudi že sposoben, da pravilno razume.

● V prvih letih življenja so za otroka nedvomno najbolj privlačne in prikladne slike — knjige, ki »govorijo« v slikah. Toda knjigarne prodajajo dobre pa tudi slabe slike, zato moramo biti pri nakupu previdni; vsekakor je boljše biti preveč kot premalo kritičen, kajti za otroka je najboljša komaj dobro.

● Za otroka, ki šteje šest let, lahko nabavimo že knjigo s kratkimi pripovedkami, bajkami in ljudskimi pesmimi. V tem primeru bodo starši ne le kupci, temveč tudi bralci, ker otrok še ne zna sam brati. To pa ne pomeni, da bomo knjigo izbirali po naših željah in našem zanimanju, marveč se moramo dosledno ravnati po otrokovem nagnjenju.

● Otroka med desetim in enajstim letom starosti privlačujejo potopisi, knjige o hrabrih podvigih, sodobni tehniki in znanosti. To sodi že med določene okuse — otrok že ve, kaj hoče — in zato naj se starši pred nakupom knjige posvetujejo z otrokom, kaj si je izbral in kaj si najbolj želi. Staršem pripade v tem primeru le še dolžnost, da kot izkušeni ljudje pravilno ločijo dobro od slabega.

Poznamo tudi starše, ki se pogosto pritožujejo, da njihovi otroci neradi berejo ali da preveč segajo po knjigah in zanemarjajo učne in dnevne šolske naloge. Oboje sodi med skrajnosti in oboje ni prav! V prvem primeru morajo starši najti pravo pot, da svojega otroka pritegnejo h knjigi; v drugem primeru pa otroku ne smemo dovoliti, da bi se preveč ukvarjal z branjem in zaradi tega zanemarjal druge svoje dolžnosti. Tudi tukaj bo najboljša neka srednja pot in če jo bomo znali ter uspeli pravilno ubrati, potem smo lahko prepričani, da nam bo otrok pozneje hvaležen, da smo mu že v zgodnji mladosti utrlj pravi odnos do knjige.

Podelitev letošnjih Prešernovih nagrad ob kulturnem prazniku slovenskega naroda

Tudi letos je slovenski narod dostojno proslavil obletnico smrti največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna, dan, ki ga je prvi slovenski parlament pred dvajsetimi leti proglasil za kulturni praznik vseh Slovencev. Širom po Sloveniji so bile v tem okviru številne kulturno-umetniške manifestacije, osrednja slavnost pa je bila v ljubljanski Operi, kjer so v navzočnosti najuglednejših predstavnikov javnega in kulturnega življenja — med njimi so bili tudi zastopniki Slovenske prosvetne zveze iz Celovca — podelili letošnje Prešernove nagrade Prešernovega sklada. Na slavnosti sta govorila književnik Matej Bor in predsednik upravnega odbora Prešernovega sklada dr. Heli Modic, umetniški del akademije je izvajal simfonični orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom dirigenta Boga Leskovića, po slavnosti pa je predsednik skupščine SR Slovenije Ivan Maček priredil sprejem za nagrajence in kulturne predstavnike.

Letošnje Prešernove nagrade — najvišja slovenska narodna priznanja — so sprejeli: akademski slikar France MIHELIC za umetniško dovršeno idejno zasnovano figurativnega in scenskega inventarja, namenjenega uprizoritvi Maeterlinckove »Sinje plice«; gledališki igralec Vladimir SKRBINSEK za igralsko umetniško delo v letu 1964; konstruktor Marko TURK pa za oblikovanje elektroakustičnih inštrumentov, ki so si utrlj pot tudi v evropsko proizvodnjo.

Nagrade Prešernovega sklada pa so letos prejeli: Jože BEVC za dosežke na področju kratkometražnega filma; Polde BIBIČ za vloge v televizijskih oddajah; arh. Miloš BONČA za realizacijo trgovskega objekta; Bogdan BORČIČ za slikarske stvaritve; Andrej JEMEC za grafične stvaritve; Rok KLOPČIČ za solistično reprodukcijo; arh. Janez LAJOVIC za realizacijo hotela »Prisank« v Kranjski gori; Tone PAVČEK za zbirko pesmi »Ujeti ocean«; Štefan PLANINC za slikarske stvaritve; Smiljan ROZMAN za roman »Družčina«; Alojz SREBOTNJAK za skladbo; Pavel ŠVIC za skladbo; Dare ULAGA za igralske vloge; arh. Mirko ZDOVC za notranjo ureditev Doma družbe-

nih organizacij v Mariboru in Ciril ZLOBEC za zbirko pesmi »Najina oaza«.

Ob kulturnem prazniku so podelile Prešernove nagrade svojim študentom tudi ljubljanska univerza, akademija za glasbo in akademija za likovno umetnost, upravni odbor Prešernovega sklada pa je razpisal za študijsko leto 1965-66 vrsto štipendij za študij in izpopolnitev na domačih ali tujih visokošolskih zavodih.

„S peresom skozi vas in življenje“

Gradiščanski Hrvati so obhajali 70-letnico svojega narodnega delavca Ignaca Horvata

V začetku tega meseca je obhajal svoj 70-letni življenjski jubilej znani narodni buditelj gradiščanskih Hrvatov, kulturni delavec in književnik Ignac Horvat.

Rodil se je leta 1895 v Malem Boriščofu na Gradiščanskem kot sin revne kočarske družine. Gimnazijo je po nekaj letih v Bratislavi in Šopronu dokončal v Djuri, kjer je vstopil v bogoslovje in bil leta 1918 posvečen v mašnika. V prvih službenih letih je prepotoval mnogo krajev, od leta 1938 pa je župnik v Frakanavi.

Že v študijskih letih, ko je bil predsednik

literarnega društva seminaristov, je presenetil s svojim darom za pisanje. Od leta 1923 dalje redno sodeluje v glasilu gradiščanskih Hrvatov »Hrvatske Novine«, pa tudi samostojnih knjig je izdal že celo vrsto, v katerih je kot noben drugi zajel bistvo hrvatskega življa na Gradiščanskem. Od leta 1933 dalje urejuje tudi vsakoletni koledar gradiščanskih Hrvatov, katerega je dvignil na visoko literarno raven.

Pa tudi na narodno-političnem področju je bil Horvat dolga desetletja na vodilnem položaju. V letih od 1933 do 1938 in od 1951 do 1956 je bil predsednik Hrvatskega kulturnega društva na Gradiščanskem, osrednje organizacije gradiščanskih Hrvatov, v kateri se je z uspehom trudil, da bi med hrvatskim ljudstvom vzbudil in ohranil narodno zavest. Več let je tudi kot deželni poslanec zastopal interese hrvatskega prebivalstva Gradiščanske.

Ob njegovi 70-letnici so gradiščanski Hrvati svojega velikega narodnega voditelja in učitelja dostojno proslavili. Ena najlepših počastitev pa je nedvomno zbornik njegovih črtic in člankov, ki je ob njegovi 70-letnici izšel pod naslovom »S peresom skozi vas in življenje«. V 136 strani obsegajoči knjigi, ki jo je uredil Feri Sučić, izdalo pa Hrvatsko tiskarsko društvo ob podpori gradiščanske deželne vlade, so zbrane Horvatove vaške črtice in povesti, objavljene v »Hrvatskih Novinah« v letih 1923 do 1941.

»Iz naroda za narod«, tako se glasi geslo, ki si ga je Horvat postavil za svoje delo. Tegu geslu je ostal zvest do danes in odraz tega gesla so tudi prispevki, objavljeni v njegovem jubilejnim zborniku, iz katerega govori velika ljubezen do materinega jezika in do naroda. Njegovo delo je pesem narodu, iz katerega sredine je izšel, kakor je zapisal prof. dr. Nikola Benčič, ki ga imenuje prvega velikega ustvarjalca umetniške proze gradiščanskih Hrvatov.

Pesnik Matej Bor in slikar France Mihelič

nova redna člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Slovenska akademija znanosti in umetnosti, najvišja znanstvena ustanova slovenskega naroda, je imela prejšnji teden svojo redno letno skupščino, na kateri je izvolila tudi tri nove člane SAZU: kot redna člana sta bila izvoljena pesnik Matej Bor in slikar France Mihelič, za zunanjega dopisnega člana pa je skupščina izvolila paleontologa prof. dr. Otmarja Kühna z Dunaja.

● Matej BOR si je trdno mesto v jugoslovanski partizanski literaturi priboril že s svojo prvo pesniško zbirko »Previharimo viharje«, kateri so po vojni sledile še mnoge druge zbirke, kritike in eseji ter roman »Daljave«. Važno mesto pa zavzema Bor tudi kot prevajalec zlasti Shakespeara. Več let je bil predsednik Društva slovenskih književnikov, je dopisni član Jugoslovanske akademije ter predsednik slovenskega PEN kluba.

● France MIHELIC je kot kvaliteten umetnik — kronist ohranil v odličnih risbah in slikah junaštvo, trpljenje in tragiko osvobodilne borbe slovenskega naroda. Priredil je 8 samostojnih razstav ter sodeloval na blizu 80 razstavah doma in v tujini. Za svoje likovne stvaritve je bil deležen številnih domačih in mednarodnih priznanj in nagrad, zelo pomembno pa je tudi njegovo pedagoško delo na Akademiji likovnih umetnosti v Ljubljani.

Oba nova redna člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti zavzemata vodilne položaje v sodobni slovenski umetnosti in predstavljata izvolitev zaslužen pri-

žiti veleizdaje. Na protest koroškega delavstva pa je bil spet izpuščen.⁴³ V imenu deželne organizacije KPA je tedaj Kacijanka izdal tudi letak v slovenskem in nemškem jeziku, v katerem je pozival slovenske in nemške delavce in kmete v skupen boj proti nacionalnemu zatiranju in socialnemu izkoriščanju, za strmoglavljenje kapitalističnih vlad Avstrije, Jugoslavije in Italije kot edino možno pot do narodne neodločbe in do osvoboditve delavcev in kmetov vseh narodov. Opozarjal je koroške Slovence, naj zdaj iščejo svojo rešitev po tej poti, ne pa v priključitvi h kraljevini Jugoslaviji, obenem pa zahteval priznanje njihove pravice na samoodločbo do avstrijske države.⁴⁴

Posebno poglavje dejavnosti zavrednega slovenskega in avstrijskega proletariata na Koroškem je v 30. letih bila organizacija tajnih zvez med komunistično stranko v Jugoslaviji in vodstvom v tujini. Treba je bilo prenašati čez mejo propagandno gradivo in varno voditi kurirje in ilegalce. Tukaj so koroški

komunisti opravili pomembno delo, ki bi ga bilo treba še podrobno poučiti. V letih 1930 do 1938 je na Koroškem bila cela vrsta javk KPJ. Tako v Podkloštru, Področici, Podgori, Podlublju, pri Borovljah, Bajtišah, Selah, Zelezni Kapli, precej pa jih je bilo tudi v Celovcu in Beljaku.⁴⁵ Vsi ti kanali so rabili v letih 1936 do 1938 tudi za odhajanje prostovoljcev v Španijo. Nekaj jih je odhajalo naravnost na Dunaj, večji del pa čez Celovec.⁴⁶

Takšna dejavnost na Koroškem do februarja 1943 sicer ni bila nezakonita, vendar so reakcionarne oblasti skušale preprečiti, kar se je dalo in s tem namenom so obveščale jugoslovansko žandarmerijo o posameznih avstrijskih državljanih, ki so sodelovali v organizaciji prenašanja in prehajanja čez mejo. Na ta način je bil 2. avgusta 1931 na poti od Zelenice proti Ljubelju aretiran Johan Kacijanka, aprila 1932 pa Maks Rapold, šofer iz Zelezne Kaple.

(Dalje prihodnjič)

45) Arhiv CK ZKS, podatke zbrala Alenka Nedog.

46) Glej opombo 45. Primerjaj tudi Ivo Kokal-Imre, Spomini na sodelovanje z okrožnim komitejem KP pod imenom »Sever«, Zbornik Koroške, Ljubljana 1959, str. 14-30. Tako tudi Geršak Maks-Bruno, »Spomini« in pa sodni spisi iz leta 1933 v mapi »Ivan Kokal in tov.« v arhivu CK ZKS.

Dr. Janko Pleterski: 10

Progresivne težnje med Slovenci na Koroškem

Konkretno je šlo za vprašanje, komu naj volivci slovenske stranke dajo glas za državni zbor. Vse dotlej so za državni zbor postavljali slovenske števne kandidate, za katere je sicer bilo jasno, da ne bodo nikoli mogli dobiti zadostnega števila glasov za izvolitev, vendar je s tem samostojnim kandidiranjem bila izražena nezaupnica do drugih avstrijskih strank. Zdaj pa je zaupniška konferenca slovenske stranke po burni debati s pičlo večino glasov sklenila voliti v državni zbor nemško-krščansko socialno stranko, kljub temu, da je ta odločno zavrnila poskus, da bi slovensko stranko sploh priznala kot partnerja. Kaj šele, da bi bila obljubila zavzeti se za olajšave Slovcem v narodnem oziru! Deželni poslanec dr. Petek, ki se je temu upiral, je odslej v strankinem življenju in politiki stopil v ozadje.⁴¹

Zaradi odločno klerikalne preusmeritve, ki jo je izsilil mladi duhovniški kader pod vodstvom ce-

lovškega ordinariata, sicer ni prišlo do razcepa slovenskega političnega društva oziroma stranke, vendar pa so demokratično in socialno napredno misleči Slovenci izgubili zaupanje v pravilnost politike te stranke in so začeli iskati drugih rešitev. Karel Prušnik-Gašper piše, kako so pri volitvah 1930 posamezni zavedni Slovenci, ki pa se jim je upiralo, da bi za državni zbor volili krščanske socialce, našli izhod iz položaja tako, da so za deželni zbor volili slovensko stranko, za državni zbor pa socialne demokrate.

Koroška socialna demokratska stranka kljub očitni nevarnosti, da se v državi pripravljata fašistična diktatura, v svoji politiki ni šla na strnitev demokratičnih sil v odporu proti fašizaciji. Prezrela je tudi potrebo naprednih delovnih ljudi v slovenskem delu dežele po novi politični misli, ki bi združila demokratične sile ne glede na narodno pripadnost. Nasprotno, prav v tem položaju so koroški socialdemokrati čutili potrebo izdati posebno brošuro, v kateri bi dokumentirali, kako dobri patriotje so bili v plebiscitnem obdobju in s katero so skušali sprebrniti nemško meščanstvo v deželi,

da bi postalo bolj uvidljivo do socialne demokracije.⁴²

Povsem drugače so v tem pomembnem času ravnali koroški komunisti, zlasti slovenski. Komunistični delegat delavske zbornice v Celovcu Johan Kacijanka, delavec iz Svetne vasi v Rožu, je leta 1930 v delavski zbornici prebral v slovenskem jeziku spomenico o koroških Slovencih in izjavil v imenu svoje stranke, da imajo koroški Slovenci pravico odločati sami o svoji usodi. Spomenico so sestavili člani pokrajinskega komiteja KPJ za Slovenijo, v celoti pa jo je potem objavil pokrajinski komitej KPA v Celovcu. Prežih opisuje učinek Kacijankovih besed: »Navzoča birokracija koroških delavskih organizacij, skoraj sami socialdemokrati, se je preplašila. To je bilo zanj nekaj nezasižanega. Vsi delegati do zadnjega moža so zapustili dvorano s predsednikom vred in Kacijanka je bral spomenico popolnoma prazni dvorani. Celovška delavska zbornica je veljala za oskrnjeno.« 10. oktobra 1930 so Kacijanko aretirali in ga hoteli obto-

42) Glej opombo 10.

41) Karel Prušnik-Gašper, Gamsi na plazu, Ljubljana 1958, str. 16-17 in pa ustno sporočilo dr. Petka pisca.

43) Volkswille, 24. november 1945, št. 5, Prežihov zbornik, str. 86 in pa gradivo cil. v opombi 24.

44) Letak doslej ni bil nikjer citiran in nam je znan samo po enem originalnem izvodu v arhivu Inštituta za narodnostna vprašanja.

Pomembna obletnica

[Ob 200-letnici ustanovitve koroškega kmetijskega zastopstva]

Pred 200 leti, 11. februarja 1765, je v Celovcu 24 ustanoviteljev sklenilo, da bodo za pospeševanje kmetijstva v deželi ustanovili kmetijsko družbo. Na isti seji so tudi potrdili pravila družbe. Taista pravila je 8. aprila 1765 potrdila še cesarica Marija Terezija ki je istočasno določila, naj se po njihovem vzorcu pričnejo ustanavljati kmetijske družbe tudi po drugih avstrijskih deželah. Teh je bilo pozneje ustanovljenih 14, med njimi tudi kmetijske družbe v Grazu, Zagrebu, Ljubljani in Gorici. Z ustanovitvijo koroške kmetijske družbe se je torej na tedanjem območju avstro-ogrske monarhije pričelo delo organiziranega kmečkega zastopstva in samopomoči v pospeševanju kmetijstva.

Pravila pred 200 leti ustanovljene koroške kmetijske družbe so vsebovala med drugim nekaj bistvenih načel. Določala so, da se bo vsak član družbe prostovoljno bavil z enim ali več področji kmetijstva in da je namen dela družbe, po distriktih in okrožjih ugotoviti položaj kmetijstva, vzroke njegovega napredka in propadanja ter sredstva za preprečevanje propadanja. Pravila so nadalje določala, da se bodo člani mesečno enkrat sestajali in imeli dvakrat letno občne zборе, kjer bodo pregledali opravljeno delo. Vsak član bo 4 dni pred tem predložil izčrpano poročilo in predloge s področja dejavnosti.

Člani bodo — je bilo v pravilih nadalje določeno — dajali vsakomur izčrpane in zadovoljive nasvete, če jih bo pri njih iskal. Član družbe pa je lahko postal vsakdo, ne glede na svoj stan, glavno je bilo, da se je na kmetijstvo razumel. V poslovanju družbe je bila zagotovljena enakopravnost, člani pa so dobili tudi pravico, da iz svoje srede izvolijo protektorja, direktorja, kanclerja, tajnika in pisarja družbe.

Toliko v glavnih potezah o ustroju koroške kmetijske družbe pred 200 leti. O njenem delu in o razvoju koroškega kmetijstva v tem času bo podrobneje spregovorila knjiga, ki jo za jubilej pripravlja koroška kmetijska zbornica kot naslednica kmetijske družbe. Nam preostaneta ob tej pomembni obletnici le dve pripombi.

V razvoj koroške kmetijske družbe je med leti 1820 in 1845 odločilno posegel naš rojak Matija A h a c e l j, rodom iz Gorinčič pri St. Jakobu v Rožu. Leta 1811 je vstopil v družbo, leta 1820 pa je kot profesor kmetijstva in naravoslovja na celovškem liceju postal njen kancler in bil od tega časa naprej po pravilih njena osrednja iniciativna osebnost. Njegova serb in naloga kot kancler družbe je namreč bila, da je zbiral vsa poročila in jih po svoji uvidenosti pripravil za zasedanja. On je vzdrževal tudi zveze z oblastmi in družbami drugih dežel ter skupno z direktorjem podpisoval vse spise oblastem ter resolucije, ki jih je morala družba za vsako polletje leta pošiljati cesarskemu dvoru. V tem času je urejeval tudi družbina glasila »Blätter für Landwirtschaft und Industrie« in »Mitteilungen über Gegenstände der Landwirtschaft und Industrie«.

Koroška kmetijska družba in njena naslednica Deželni kulturni svet in leta 1932 ustanovljena Koroška kmetijska zbornica niso vedno dosledno izpolnjevali svojega namena in svojih načel, ki so že pred 200 leti veljala kot sama po sebi razumljiva. To ugotavljamo zlasti na primeru njihovega odnosa do južno-koroškega kmetijstva in do slovenskih kmečkih ljudi. V zadnjih 100 letih se je koroško kmetijsko zastopstvo do njih večkrat prav mačehovsko zadržalo, vsled česar stoji na pragu tretjega stoletja organiziranega pospeševanja kmetijstva pred vse težjimi problemi, kot kmetijstvo na splošno. Ob sedanjem jubileju želimo, da bi koroško kmetijsko zastopstvo popravilo grehe preteklosti in ob enakih dolžnostih delilo v bodoče tudi slovenskemu kmečkemu prebivalstvu enake pravice.

Dvorni svetnik dr. Otmar Rudan

PETINŠESTDESETLETNIK

Pred tednom dni je načelnik kulturnega oddelka koroške deželne vlade in namestnik direktorja deželnih uradov, dvorni svetnik dr. Otmar Rudan, sredi svojega plodonosnega dela izpolnil 65. leto starosti. Rojen v Trstu, je svojo mladost preživljal v

Tudi NSKS se odvrča od ÖVP

Kakor je poročala avstrijska tiskovna agencija APA, je Narodni svet koroških Slovencev sklenil, da bo za deželnozborske volitve 14. marca 1965 vložil samostojno kandidatsko listo pod imenom »Koroška volilna skupnost — Kärntner Wahlgemeinschaft«.

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, ki o nameravanim sklepu Narodnega sveta koroških Slovencev predhodno in tudi doslej ni bila obveščena, bo k deželnozborskim volitvam pravočasno zavzela stališče in bomo o njem poročali v prihodnji številki.

Sklep Narodnega sveta koroških Slovencev kaže, da je končno tudi v njihovih vrstah prevladalo spoznanje, da koroški Slovenci od ÖVP ne moremo pričakovati razumevanja za naše narodnostne težnje. Odločitev za samostojen nastop pa se nam kljub temu zdi problematična, če upoštevamo, da je do nje prišlo brez vsakih priprav, predvsem pa po doslednem usmerjanju pristašev v podporo ÖVP zlasti v zadnjih letih. Zato je avstrijski nemški tisk na splošno komentiral ta sklep kot akcijo užaljenosti voditeljev Narodnega sveta koroških Slovencev, ker niso bili izpolnjeni njihovi osebni upi.

PRED DVAJSETIMI LETI SO PADLI

junaški borci izpod Arihove peči

„Postoj, kdor mimo greš...“ — Kakor že tolikokrat v zadnjih letih, ko se spominjamo smrti naših partizanov, zveni v ušesih melodija partizanske žalostinke tudi te dni, ko se spominjamo junaške smrti borcev izpod Arihove peči, ki so v noči od 9. na 10. februar 1945 dali nad Svatnami v Rožu svoja mlada življenja za našo osvoboditev in za naše lepše dni.

Tisto noč so s pomočjo izdajalca v globokem snegu močne enote policije, okrepjene s krajevno Landwache, obkolile partizanski bunker pod Arihovo pečjo in na njene s krajevno Landwache, obkolile partizanov. V divjem ognju mitraljezov in brzostrelk so v tej noči padli pod Arihovo pečjo Ivan Kordež - Ivan, Ivan Bohinc - John, Marija Živalič - Mira, Cirila Kržišnik - Tona, Franc Bogotaj - Rok, Mira Kmet - Andreja in Franja Markil - Breda. Ostali borci tega

bunkerja so bili ravno na patroli in so se tako rešili gotove smrti. Le eden od posadke — šestnajstletni kurirček Rudi — je padel policiji živ v roke. Zvezali so ga z žico, ga vlekli v dolino in ga po strašnem trpinčenju — ker ni izdal svojih tovarišev — ustrelili pri St. Jakobu v Rožu.

Za grozni dogodek pod Arihovo pečjo je okolica zvedela naslednji dan, ko je policija na vprežnih saneh pripeljala žrtve svojega pokolja v dolino in jih pri St. Petru zmetala za orodjarno cestnih delavcev. Tam so pustili njihova trupla več dni ležati, da so jih v dokaz podivjanosti režima, proti kateremu so se borili in prelili svojo kri, lahko zasmehovali in skrunili. Pozneje so jih na tihem zagrebli nekje pri Dravi, kjer je njihove grobove koncem vojne našel neki domačin. Šentjakobčani so jih nato z vsemi častmi prekopali na domačje pokopališče in jim grobišče lepo uredili.

Od pokolja pod Arihovo pečjo je minilo 20 let. Šolarji, ki so tisti dan na poti iz šole z grozo gledali na trumo policije v belih snežnih plaščih, ko je zlagala okrvavljena partizanska trupla z visoko naloženih vprežnih sani in jih premetavala in suvala, so medtem postali zreli možje, žene in matere. Toda slike tega zločina dogajanja, ki se jim je vlinila v spomin, ne bodo pozabili. Kakor številni drugi partizanski borci širom naše zemlje, katerih trupla ležijo po naših pokopališčih, tu in tam pa tudi še po gozdovih, in katerih 20. obletnice junaške smrti se spominjamo, so tudi borci izpod Arihove peči dali svoje življenje, da mi živimo in po njihovem zgledu in izročilu kujemo lepši čas življenja in sožitja v miru in prijateljstvu med ljudmi in narodi.

Št. Janž v Rožu

(Igra »Navaden človek«)

V nedeljo zvečer smo imeli na obisku igralce prosvetnega društva »Bilka« iz Bilčova, ki so na našem odru pri Tišlarju nastopili z Nusičevno komedijo »Navaden človek«. Igra se nam je zelo dopadla, tako po svojih motivih kot po njihovi upodobitvi. Bilčovščani so jo igrali živo in tudi v potankostih doživeto. Iz več njihovih obiskov pri nas in iz naših obiskov na bilčovskih prireditvah vemo, da so Bilčovščani dobri amaterji odrske umetnosti, toda to pot so prekosili sami sebe in vsa naša pričakovanja. Naše priznanje je nedeljno in velja vsakemu igralcu, od prvega do zadnjega, posebej pa velja njihovemu požrtvovalnemu režiserju.

Bilčovski obisk nam je pokazal, da tudi v današnjem modernem in avtomatiziranem času amaterstvo v odrski umetnosti ni preživelo, marveč da ga poživlja in ga izpopolnjuje, kar ni le dobro, marveč tudi zelo potrebno, ker drugače v tem času lahko dócela otopimo.

Ko se Bilčovščanom za njihov obisk zahvaljujemo, jim pri nadaljnjih uprizoritvah »Navadnega človeka« želimo še obilo uspeha.

ni le dobro, marveč tudi zelo potrebno, ker drugače v tem času lahko dócela otopimo.

Ko se Bilčovščanom za njihov obisk zahvaljujemo, jim pri nadaljnjih uprizoritvah »Navadnega človeka« želimo še obilo uspeha.

Zanimiv tečaj v Pliberku

Minuli petek in soboto je pliberško prosvetno društvo »Edinost« posvetilo splošni izobrazbi svojih članov. Pri Brezniku je priredilo dvodnevni tečaj, ki je bil zelo zanimiv in kateremu so sledila živahna razpravljanja.

Tečaj se je začel v petek s predavanjem o ustroju in problemih domače občine. Po tem uvodu je sledilo predavanje o sodobni gospodarski problematiki koroških Slovencev, ki izvira zlasti iz močno spremenjene socialne strukture prebivalstva. Popoldne je bilo govora o ustavi in upravi naše države, nato pa o sodobnih vprašanjih naših kmečkih gospodarstev.

S tem je bil napravljen tudi uvod v drugi del predavanja, ki so sledila v soboto, ko sta bila na sporedu predvidena predavanja o kmečkih rentah in o kmečkih davkih. Za predavanja je bilo takšno zanimanje, da sta z diskusijo zavzela ves dan. Spričo takega zanimanja so morala biti predavanja o vlogi tiska in prosvete odložena na poznejši čas.

Pliberški primer je pokazal, da bi bili takšni tečaji potrebni tudi po drugih naših prosvetnih društvih.

Davčni nasveti

Zbornica obrtnega gospodarstva bo dajala davčne nasvete

- v petek, 19. 2. 1965, v Šmohoru od 10. do 13. ure,
- v sredo, 24. 2. 1965, v Velikovu od 8. do 12. ure,
- v petek, 26. 2. 1965, v Beljaku od 8. do 12. ure,

povsod na okrajnih sedežih zbornice obrtnega gospodarstva.

Nasvete lahko dobijo obrtniki, ki so pavšalno obdavčeni, da bodo lažje izpolnili svoje davčne prijave.

SPZ NAZNANJA

SPD »Danica« v Št. Vidu v Podjuni
v a b i n a

pustno prireditev

v nedeljo, 14. februarja 1965 ob pol tretji uri popoldne

PRI VOGLU V ŠT. PRIMOŽU

Na sporedu so šaloigre

Ceber

Dijak na poti v paradiz

Kmet Herod

Sodelujeja moški pevski zbor in Trio Korotan s pevci.

o o o

SPD »Zarja« v Železni Kapli

v a b i n a

pustno prireditev

v nedeljo, 14. februarja 1965 ob pol osmi uri zvečer

PRI RAZSTOČNIKU V LEPENI

Na sporedu so šaloigre

Ceber

Dijak na poti v paradiz

Kmet Herod

Sodelujeja moški pevski zbor in Trio Korotan s pevci.

Po prireditvi prosta zabava s plesom

Podžupan Hans Richter

SEDEMESELETNIK

Prizadevan za razvoj in rast svoje občine, kot je bil od svojih mladih let, je v nedeljo, boroveljski podžupan Hans Richter praznoval svojo sedemdesetletnico. Rojen na Češkem se je leta 1916 preselil na Koroško, kjer je pozneje kot občinski tajnik in župan našel v Borovljah svojo drugo domovino.

Podžupan Richter nima le veliko zaslug za razvoj Borovelj, marveč je tudi vnet pobudnik za prijateljsko sožitje prebivalstva obeh narodnosti na Koroškem in za prijateljsko sodelovanje na meji, zlasti za dobrososedske odnose med občinama Borovlje in Tržič. Kot prepričan antifašist je leta 1944 stopil v vrste koroških partizanov, na kar je vedno ponosen.

TO IN ONO

od Šmohora do Laboča

ŠMOHOR. — Minulo soboto je imelo v prosvetnem domu 63 obrtniških vajencev in 12 vajenk svoj »veliki« in težko pričakovani dan. Proglášeni so bili za pomočnike. Slavnosti so se udeležili tudi njihovi mojstri in številni drugi gostje.

DOBRAČ. — Za cesto bo dobil Dobrač sedaj tudi svoj prvi smučarski lift. Lift od parkirnega prostora za avtomobile, ki je 900 m dolg in ki premosti 216 m višine, bodo jutri izročili svojemu namenu. Njegova zmogljivost znaša 450 oseb na uro. Tekom letošnjega leta bodo na Dobraču zgradili še 2 vlačilnici za smučarje.

LOGA VAS. — Kakor je razvidno iz občinskega proračuna, bo Loga vas dobila letos cestno razsvetlavo, Žoprače pa novo urejeno cesto, katero bodo pozneje opremili še s pločniki in razsvetlavo. Od občinskega proračuna v znesku 2,3 milijona šilingov je v ta namen določenih 420.000 šilingov.

CELOVEC. — Spor med magistratom in trgovci ob Starem trgu glede njegove preureditve je v zadovoljstvo obeh zaključen. V kratkem bodo pričeli trg preurejati in bo pri tem pridobil več prostora za pešce ter nekaj zelenic, kar ga bo napravilo bolj prikupnega, kot je bil doslej. — Celovška policija zelo pazi na vinjene avtomobiliste. V januarju je odvzela 27 osebam vozna dovoljenja za dobo od 2 mesecev do petih let.

BOROVLEJE. — V soteski Čepe se je smrtno ponesrečil puškarski vajenec Helmut Block. Na poledeneli poti je spodrsnil in padel 150 m globoko v sotesko.

SINČA VAS. — Na delovišču tovarne celuloze Leitgeb je v ponedeljek 33-letnemu delavcu Luki Mucharju padlo okoli 100 kg težko bruno na nogo in mu jo zdrobilo.

RUDA. — V Podgori se je v noči 29. januarja pričela rušiti lesena hiša 62-letne kmetice Roze Kosche, ko je le-ta ravno ribala tla spalnice. Sesedanje hiše je ponehalo šele proti jutru, nakar se je lastnica lahko splazila iz razvalin. Vzrok: svojo kmetijo je po smrti namenila svojemu nečaku, ki pa je v pogodbo vnesel določilo, da ona medtem ne sme od kmetije ničesar prodati in je tudi ne obremeniti. Ker zaradi tega hiše ni smela popraviti, se je le-ta zdaj zrušila.

KOLEDAR

Petek, 12. februar: Evlallja
Sobota, 13. februar: Gregorij
Nedeljo, 14. februar: Valentin
Ponedeljek, 15. februar: Jordan
Torek, 16. februar: Julijana
Sreda, 17. februar: Frančišek
Četrtek, 18. februar: Simeon

Živela je vdova s sinom. Nekega dne ga je poslala s puško in s psom v gozd. Sin se je žalosten vrnil domov, kajti nič ni ulovil. Mati pa ga je potolažila:

»Najprej se moraš naučiti, saj si še premlad. Pojdi še enkrat v gozd!«

Sin je ubogal mater, toda znova se je vrnil domov praznih rok. Mati pa je sina še tretjič poslala na lov. In tedaj mu je pred puško priletela veverička. Zivalca pa je znala govoriti in je dejala mlademu lovcu:

»Nikar me ne ubij!«

Mladenču se je veverička zasmilila, ni je ustrelil. Veverička je splezala z drevesa in se v veliko začudenje mladega lovca spremenila v prelepo deklico. Še nikoli ni bilo na svetu takšne lepoticke. Deklica je nagovorila lovca:

»Ker si se me usmilil, se bom poročila s teboj!«

Mladi lovec se je z deklico vrnil k materi. Tudi njej je mladenka na moč ugajala. Toda za lepo deklico je izvedel tudi car, ki je že

Toda mlada lepoticca je tudi tokrat pomagala ženinu. Rekla mu je:

»Vzemi to svileno ruto in pojdi z njo k carjevemu sinu. Zahtevaj od njega najmočnejšega generala in lopato. Pojdite na vrt. Tam koplji pod hrastom in našel boš tri zlate prašičke.«

In res se je zgodilo tako, kot je povedala lepa nevesta. Carjev sin pa se je še bolj razjezil in zavpil:

»Hočem imeti žive citre, takšne, ki znajo same igrati!«

Citer je veliko na svetu, toda takšnih, ki bi znale igrati kar same, še nihče ni videl. Kje naj jih najde mladi lovec?

Nevesta pa je znala tudi sedaj svetovati. Dala je ženinu klobčič in mu dejala:

»Vrzi klobčič predse. Kamor se bo kotalil, hodi za njim in išči!« Car, ki je bil prepričan, da lovec nikoli ne bo našel živih citer, je dal mladenču tri mesece in en dan časa.

Žive citre

tri leta izbiral nevesto svojemu sinu. Dejal je mlademu lovcu:

»Lepa nevesta bo tvoja, če mi čez deročo reko sezidaš zlat most!«

Ob tem naročilu se je car skrivaj veselil, kajti vedel je, da takšnega dela ne more opraviti navaden zemljan. Nevesta pa je dejala svojemu ženinu:

»Vzemi tole svileno ruto in pomoči jo v reko!«

Mladi lovec je storil tako — in čez noč se je čez reko vzpel zlat most s srebrno ograjo. Car se je začudil ter si izmislil nekaj novega:

»Lovec,« je ukazal, »na mojem vrtu so zakopani trije zlati prašički. Poišči jih do jutri zjutraj, sicer ti bo padla glava z vratu!«

In pri vsem tem car sploh vedel ni, ali so na vrtu res zakopani trije zlati prašički...

S tremi carjevimi generali je mladi lovec odšel v gozd. Stopal je za klobčičem, ki se je kotalil pred njim, hodil noč in dan in še veliko dni in nazadnje prišel do koč, v kateri je živela stara ženica. Poklicala je tri volkove, ki so se v kočii spremenili v zale mladeniče, in dejala mlademu lovcu:

»Izdelali bomo citre zate!«

Zahtevali pa so, da jim eden od generalov pomaga pri delu: skrbeti mora, da luč ne bo ugasnila. General pa je zaspal, luč je ugasnila in tedaj so se mladeniči spet spremenili v volkove, raztrgali so generala in izginili v gozd.

Naslednji dan so spet prišli, se spremenili v mladeniče in zahtevali, naj jim sveti drugi general. Tudi on je zaspal in doletela ga je ista usoda kot prvega.

Medtem so minili že trije meseci, ki jih je bil določil car, in ostal je le še en sam dan. Mladeniči so tedaj tretjič zahtevali:

»Sveti nam ti, zadnji general, ali pa ne bomo naredili citer!«

General se je trudil in trudil, da ne bi zaspal, toda spanec ga je premagal. In tako je ostal le še mladi lovec, ki je bil tudi že močno utrujen. Volkovi pa so še enkrat prišli, se spremenili v ljudi in dejali:

»Če ti nocoj ne izdelamo citer, se ti bo slabo godilo. Car bo ukazal, naj ti odsekajo glavo. Če hočeš, da ti pomagamo, ne smeš zaspati!«

In čeprav je bil mladi lovec močno zaspal, je vso noč svetil volkovom. Zjutraj pa so bile citre gotove in že so same začele igrati. Volkovi so se razveselili in dejali:

»Premagali smo carja! Ti si dobil nevesto, mi pa se bomo maščevali hudobnemu carju. Nobenega generala nima več, da bi ga branil.«

Šli so in raztrgali hudobneža. Mladi lovec in njegova lepa nevesta pa sta srečno živela do konca svojih dni...

Mlinar in povodni mož

Na pečeh ob Savi Bohinjki je v davnih dneh stal mlin, v katerem je živel in sosedom zrnje mlel mlad mlinar, ki je imel lepo ženo pa še lepšo hčer. A četudi je bila mlada mlinarica lepa, je bila slepa, ker je hčerko tako učila, da je le-ta sovražila vse otroke iz domače srenje. Kadar je mlinarjeva hči posedala na prou ob Savi in se igrala s kamenčki, je vsakega otroka, ki se ji je približal, okamenjala.

»Zunaj lepota, znotraj grehota!« so mlinarico zmerjale sosede, ki so ji zamerile, da njena dečevica kamenja njihove otroke. Zato je mlinarjeva hči često sama posedala ob reki, ker se noben otrok ni upal priti na prodišče. In ko je takole samši pasla dolgčas, je nekoč pričela lučati kamenje v Savo. Najdebelejši kamen pa je blunknil v tolmun, kjer je ždel povodni mož, ter ga zadela v glavo. Ranjeni besjak je pomaljal okrvavljeno belico iz vode in zarjovel:

»Kdo mi je zadegal kamen v glavo?«

In ker na bregu ni zapazil drugega kot mlinarjevo hčerko, je skočil na prodišče, pograbil s sluzastimi rokami ihtavko ter jo potegnil v svoj podvodni grad na dnu tolmuna.

To je videla mlinarica, ki je za mlinom stala in dekletce varovala, da bi ne zašla v valove mrzle Save. Poslej je vse dneve žalovala in vse noči prejkotala, mlinarja pa naganjala, naj sede v čoln, vrže v vodo sak in najde utopljenko. Zares se je mladi mlinar vozil v čolnu od vida do vida iz dneva v dan in namakal v reki sačelj, da bi najdel hčerko. Deklice ni našel, pač pa je nekega dne zagledal v saku zlato ribo. A komaj je vršo potegnil na dan, je povodni mož priplaval na plan in s prosečim glasom zamomljal:

»Oj, mlinar, vrni mi zlato ribo, ki mi razsvetljuje podvodni grad, pa ti dam zanjo, kar bi rad!«

Mlinar je povodnemu možu vrnil zlato ri-

bo in si od njega izgovoril izgubljeno hčerko.

»Tvoja hči živi!« ga je potolažil povodni mož. »Zdaj le spi, a ko bo sonce zašlo za gore, pridi s čolnom na sredino reke in s triletno šibo trikrat udari ob čer, ki gleda iz vode, pa ti bom vrnil hčer!«

Mlinar je veselo pohitel domov in povedal ženi, kaj mu je naročil povodni mož.

Polrpljenje železna vrata prebije! A mlinarica, ki je bila nesrpnca, je sedla k možu v čoln prej, preden je zatonilo sonce. Komaj pa sta se s čolnom približala pečini, je žena potegnila triletno šibo možu iz rok ter pričela z njo udrihati po skalini. Ker pa je neučakanka v ihti pozabila, da bi smela samo trikrat udariti ob čer, je pogubila lastno hčer; povodni mož se je razjezil in potegnil čoln na dno tolmuna...

Tako sta mlinar in njegova žena utonila in svoje hčerke nista rešila, ker mlinarica ni poslušala vodnarjevega naročila.

Lojze Zupanc

Josip Mum-Aleksandrov:

Zimski časi

Mrzla polja so, gozdovi, mraz in mrak v deželo gre; snega polni so vrhovi, zvečer so poti težke.

Mlin ne gre več zaporedom, voda čezenj manj šumi, potok skriva se pod ledom, curek skozenj čist blešči.

To so zimski, zimski časi, sever je poti zamel; skozi okno zrem po vasi, skoro bi kosminke štel.

TO IN ONO ŠPORTU

● **NAJDALEŠO TEKMO V HOKEJU** — običajno fraja tekma le eno uro — sta odigrali moštvi „Detroit Red Wings“ in „Montreal Mariposa“. Po šestem podaljku, t. j. po 2 urah, 56 minutah in 30 sekundah se je naporna tekma končala z zmago prvega moštva, ki je doseglo rezultat — 1:0!

● **NAJVEČJE UMETNO DRŠALIŠČE** na svetu imajo v Los Angelesu v ZDA. Tamkajšnje dršališče „Pan Pacific Auditorium“ meri kar 100x33 metrov!

● **NAJVEČ ZMAG V UMETNEM DRŠANJU** pri tekmovalnih za svetovno prvenstvo sta dosegla Salchov (deset zmag v razdobju od 1901. do 1911. leta) in pa Sonja Henie (prav tako deset zmag, toda v razdobju od 1927. do 1936. leta).

● **NAJVIŠJI RAZRED** v jiu-jitsu označuje nojnja „črna pasu“. Po vršnem redu je to 10. razred, ki ga je v našem času dosegel samo Japonec Mišuno. Najboljši evropski bорец jiu-jitsu je dosegel komaj 7. razred, pa tudi svetovni prvak je po narodnosti — Japonec G. Koizumi (evropski prvak) ima sedaj angleško državljanstvo.

Okameneli smehljaj

JOZE CIUHA

Zato so otroci, ki so nas spremljali, tudi izsiljevali: dajte mi to in to ali toliko in toliko, pa vas pustim pri miru. To izsiljevanje ima dve rezili. Nobena stvar ni tu ena sama, vase zaključena celota: vselej sta dve zavestno izsiljeni njegovi glas. Občutek moči, ki ga kljub čisti in razburi njegov glas. Občutek moči, ki je močnejša od ravnodušnosti belega človeka. Občutek moči, ki usloči njegovo hrbtenico in razburi njegov glas. Občutek moči, ki iga kljub čisti in zlikani obleki, napetemu trebuhu, polni mošnji in avtomobilu poniža. Ki udari kot klofuta, čeprav počasi, ponižno in neopazno. Kajli moč ni samo kruh in letalo, avto, denar in koža: čeprav je moč samo moč in občutek moči en sam. In to je to: občutek moči, ki ima po vsem svetu enako nasilne in enako nevarne skupne imenovalce.

Ustnice, ki skandirajo, in pogledi, ki se lomijo, imajo pokrita rezila. Z njimi udarjajo kuga, kolera, potres, lakota, poplave, pegavec, lepra, božjast, suša, ponižanje, izkoriščanje, brezup, sovraštvo, prezir, pokvarjenost in izsiljevanje. Vse te besede imajo še veliko stranskih pomenov in stranskih tragedij. Zato je celo pri beračevanju poj od solzavih kalužnih pogledov do sovraštva v glasu tako dolga. Zato je tudi odpor tolikšen, da zadostuje samo koža. Vera ima simbole, dobrota jih ima

prav tako in sovraštvo tudi. To so rane, ki ne krvavijo, a pečejo in dolgo pečejo, ker se neskončno počasi celijo.

Taksi, ki nas je popeljal nazaj v pristanišče, je bil poceni. Zato pa sem potem, ko sem prišel na ladjo, odkril na hlačah štiri masline, rjavo črne madeže.

George je na ladji rekel:

»Svoje dni sem veliko razmišljal, da bi v okviru kakršnekoli mednarodne pomoči šel službovat v nerazvite dežele. Ob lagodnem življenju sem čutil to za nekakšen moralni dolg. Zdaj vem, da bi ne vzdržal niti nekaj tednov. Naslednje dni bom ostal rajši na ladji.«

Odhod je bil določen za 5. uro zjutraj. Kmalu bo devet: ladja med mnogimi drugimi počasi manevrira proti središču reke. Slalom je počasen in zamuden. Zapuščamo mesto: Kalkuta ostaja za nami in z njo deset vročih dni in noči. Deset dni smo pohajali po njej. Tudi George, čeprav je bil prvotno sklenil drugače.

Mesto je dovolj veliko za deset dni potikanja. In tudi dovolj gosto, da se počasi premikaš v gostem razsolu njegovih ljudskih voda. Na kvadratno miljo pride v Kalkuti okoli 75.000 prebivalcev. Sicer pa jih v njej živi okoli tri in pol milijona. Ogledali smo si v precejšnji meri vse, kar premore: tako si vsaj domišljamo. Spoznali smo se z njenimi ulicami, uličicami in bulvarji, njenimi trgovinami, knjigarnami, bankami, bari in hoteli, njenim velikim in izredno zanimivim muzejem, kjer izredno lepi primerki ponazarjajo razvoj indijske plastike, njenim živalskim vrtom in umetnostno galerijo, s prometniki, ki stojijo na križiščih pod razpetimi dežniki, njenimi berači, rikšisti in vozniki, ki nudijo cenene usluge, njenimi gradimi in lepimi stavbami, njenimi parki, spomeniki in športnimi igrišči, vozili, ki premorejo redke tipe iz dvajsetih let našega stoletja in z zadnjimi modnimi ameriškimi limuzinami ter vsem kar je vmes, z

njenimi templji, cerkvami, mošejami, s kinematografi in Ben Hurjem, ki je v enem izmed njih kompromitiral enajst prilasnjenih „oskarjev“, njenimi kravami, psi in krokariji, njeno lepoto in nagnusnostjo, njenimi slaščičarnami in antikvariatami, njenimi godbami in popevkami, med katerimi je ena posvečena Kalkuti, z njenimi vonji, jedili, pijačami in sladoledi.

Od vseh vtisov, ki jih je mesto zapustilo v meni, sta najbolj živa obisk v templju boginje Kali in srečanje z demonstranti.

Gospod Marino, indijski carinik, ki se mu v žilah preteka precej odstotkov portugalske krvi in ki nas je vsak dan na ladji obiskal, nam je med mnogimi drugimi nasveti dal tudi tega, naj obiščemo Džainsko svetišče in tempelj boginje Kali.

Džainsko svetišče je bilo svetišče rož in tihih molitev, ki jih je duhovnik z gazo na ustih zaljubljen šepetal boginji z izbuljenimi očmi. Tempelj boginje Kali pa je bil ponovno srečanje z eno najbolj pretresljivih podob Indije, tega „kontinenta“ v Aziji. Džainski tempelj, z veliko rož, spokojnostjo in neoklasicističnimi kipci na velikem in urejenem vrtu pred svetiščem, je verjetno tempelj bogatih ljudi, ki jim denar omogoča polne želodce, primerno izobrazbo in občutljivost. Tempelj boginje Kali pa je tempelj pobesnele revščine.

S taksijem smo se skozi široke in zelene mestne ulice zapeljali v bedno, umazano in stisnjeno periferijo: George, Vilko in jaz. V bližini templja smo zavozilo v gnečo: v pisano gnečo, kjer so vse barve revne. Proti templju je bilo vse bolj goste. Moralni smo izstopiti iz avta in se ostalih nekaj metrov zdrenjati skozi barikado iztegnjenih rok. Ta del polji je bil najdaljši. Bilo je, ko da se je slednji človek spremenil v berača. Usta so prosila: Bagšiš, sab.

Kako naj se hranijo bodoče matere

Kadar mislimo na prehrano nosečnice, mislimo obenem tudi na pravilen razvoj njenega plodu, ker je pravilna prehrana noseče žene eden izmed najvažnejših pogojev za zdravje matere in za normalen razvoj otroka. Zato mora biti sestavljena tako, da zadosti življenjskim potrebam obeh in vsebovati mora tudi dovolj gradbenih in zaščitnih snovi, ki jih seveda potrebuje otrok za pravilen razvoj svojega organizma.

Ljudje ponekod še vedno mislijo, da mora noseča žena jesti za dva. To mnenje je zmotno, ker bi se nosečnica preveč zredila. Uživa naj toliko hrane, da ji zadošča, to je toliko, kolikor je bila navajena jesti pred nosečnostjo. Po četrtem mesecu nosečnosti se tudi počasneje giblje in tako se ji zmanjša izguba njene telesne energije.

Iz tega sledi da se količina hrane v nosečnosti ne poveča, spremeni pa se naj kvaliteta. Praviloma naj nosečnica od začetka do poroda zviša svojo telesno težo le za 7 do 10 kg. Res pa je, da si žena med nosečnostjo lahko popravi svojo telesno težo; presuše se lahko zredijo, debele pa shujšajo — nikoli pa ne smemo korigirati svoje postave na račun zdravja ali normalnega razvoja otroka.

Kot smo že povedali, je za zdravje matere in za pravilen razvoj otroka važna predvsem kakovost hrane. Hrana nosečnice mora biti sestavljena od vsega začetka tako, da vsebuje zadosti tistih snovi, ki so nujno potrebne za življenje. Te hranilne snovi so predvsem beljakovine živalskega izvora, rudninske snovi in vitamini. Nosečnica potrebuje zase in za otroka dvojno količino beljakovin. Zdrava odrasla žena potrebuje na 1 kg lastne teže 1 gr beljakovin dnevno. Noseča žena mora to količino podvojiti, to je 2 gr beljakovin na 1 kg teže. Od vseh beljakovin pa mora hrana vsebovati polovico beljakovin živalskega izvora, ki se nahajajo v mleku in mlečnih izdelkih, mesu in mesnih izdelkih, drobovini, ribah in jajcih.

Če nosečnica ne dobi zadosti beljakovin v hrani, je sama malokrvna in manj odporna proti različnim boleznim, njen otrok je slabše razvit, tudi malokrven in slabo odporen proti različnim boleznem. Zdravniki trdijo da zaradi pomanjkanja beljakovin lahko nastanejo pri otroku razvojne napake. Da noseča žena zadosti dnevnim potrebam po beljakovinah, mora zaužiti 1 liter mleka, 1 do 2 jajci in 12 do

15 dekagramov pustega mesa ali 20 dkg skute, 2 jajci in 0,5 litra mleka ter podobne kombinacije živil.

Za prehrano nosečnice so važne tudi rudninske snovi, zlasti kalcij in fosfor, ki jih otrok nujno potrebuje za rast svojega okostja. Zelo važno pa je tudi železo, ker si otrok napravi še v materinem telesu zalogo železa, ki ga potem porabi v prvih šestih mesecih po svojem rojstvu, ko se hrani večinoma samo z mlekom, ki pa vsebuje premalo železa za njegove potrebe. Kalcij in fosfor vsebujejo predvsem mleko in mlečni izdelki, sadje in zelenjava; železo pa jetra, ledvice, meso, špinača, suho sadje in jajčni rumenjak. Torej tudi teh živil ne sme manjkati v dnevni prehrani noseče žene.

Vitamini ščitijo organizem nosečnice pred različnimi obolenji in nepravilnostmi v nosečnosti, zato mora biti hrana noseče žene bogata z vitamini. Pomanjkanje vitaminov lahko povzroči razvojne napake pri otroku. Za nosečo ženo so najvažnejši naslednji vitamini: A, B, C, D, E in K. Največ vitamina C vsebujejo naslednja živila: zelena, peteršilj, špinača, šipek, itd. A in B vitamin se nahaja tudi v zelenjavi in sadju. A, B, D, K in E vitamine pa najdemo v mleku, drobovini, ribah, jajcih surovem maslu in podobnih živilih.

Kruha, testenin, krompirja, riža in sladkorja naj uživa nosečnica le toliko, kolikor jih potrebuje za delovno sposobnost. Ta živila vsebujejo predvsem ogljikove hidrate, ki so vir energije v našem organizmu. Če jih pa ne izkoristimo za delo, se začnejo nabirati v obliki maščob in organizem redijo. Iz istih vzrokov naj bo hrana nosečnice tudi malo zabeljena, ker ji maščobe škodijo. Nasečnici so škodljiva še naslednja živila in poživila: sveže in konzervirano svinjsko meso, konzervirane ribe, lešniki, orehi, razne masne torte in potice, vse mogoče ostre začimbe, alkoholne žgane pijače, prava kava in cigarete.

Lepe roke — toda kako?

Vsaka žena ima lahko lepe roke, če si jih pravilno neguje. Pravilno umivanje brez drgnjenja s trdimi krtačami, stalno nošenje rokavic pri opravljanju gospodinjskega oziroma vsakega dela, ki maže roke — vse to so malenkosti, na katere pa stalno pozabljamo, čeprav sčasoma kot kakšna kislina načno naše roke.

Kako je treba umivati roke? Pomočite jih v mlačno vodo, namilite jih in skrtčajte z mehko krtačo. Splaknite jih v čisti in mlačni vodi — neverjetno, koliko nas pozablja, da bi splaknile roke. Osušite jih po možnosti s frotirko, ki ste jo prej ogrele.

Ne le obraz, tudi roke si morate večkrat masirati. Za to uporabljajte citronsno kremo, ki naj ne bo premastna.

Da omehčate in pobelbite kožo vaših rok, poskusite v ta namen uporabljati otrobe, ki naj bodo vedno shranjeni v majhni vrečki na vaši toaletni mizici. Potem ko ste si umile roke, jih še vlažne zagrebite v otrobe. V hipu se bodo posušile, koža pa bo ostala izredno mehka.

Rokam ne koristijo, če jih držite predolgo v vodi. Predvsem pa jih varujte pred različnimi detergenti, ki poškodujejo zunanji sloj kože in večkrat povzročijo vnetje.

Pri gospodinjskem delu nosite gumijaste rokavice, predvsem pa jih nosite takrat, kadar imate opraviti z vodo.

Madeže, ki jih na vaših rokah povzročijo čiščenje zelenjave, boste z lahkoto očistile z mešanico škroba in glicerina. Sadne madeže na rokah pa odstranite z nekoliko kisa ali svežega masla.

Pazite, da vaše roke ne bodo prenašale kuhinjskih dišav. Vonj po česnu ali čebuli izgine, če roke dobro zmasirate s kavno usadlino.

Tu bi človek lahko razdal milijone, ne da bi dosti pomagal, potem pa bi ga množica še slekla in pretepla. Tu ni berač berač, tu berači ljudstvo. Berači so tu več: berači so organizacija, ki berači, izsiljuje in grozi. Ljudstvo pa ni organizacija. Zato miloščina nič ne zaleže: niti za odkupnino pred vsiljivci. Razen tega pa ena sama miloščina ne more vzbuditi romantičnega zadoščenja, po katerem si sočlovek lahko prigovarja, da je pomagal sočloveku. Ena sama miloščina je le olje na ogenj. Tako se je tudi zgodilo

Dosti žena misli...

— da imata besedi „dobro“ oblečena in „drago“ oblečena isti pomen.

— da je to, kar same mislijo, edino pravilno.

— da so tako privlačne, kakor se vidijo same v ogledalu.

— da je obzirnost, ki jo zahtevajo, sama po sebi umevna, obzirnost, ki jo zahtevajo drugi ljudje, pa odveč.

— da je njihova življenjska zgodba tako zanimiva, da jo mora vsakdo poslušati.

Med rokami, ki so se iztezale, se nam je zavalil pod noge pošasten grbavec. Obležal je pod nogami kot vreča s prosečimi živalskimi očmi in z istimi besedami na ustih, kot so jih ponavljali vsi ostali: Sab, bagšiš. Noge ga niso nosile in rok ni mogel stegniti: z njimi se je opiral na ponesnažen tlak. Bil je pretresljiv v svoji neobgljenosti, kolikor je v tej splošni pretresljivosti sploh še kaj pretresljivo.

George še ni dolgo v Aziji: segel je v žep in v pločevinasto posodo, ki jo je pohabljeni grbavec poliskal pred sabo, vrgel nekaj drobiža. Roke, ki so se iztezale, so podivjale. Spreletela jih je histerična krčevitost: vzvalovile so kot lovke ranjenih polipov. Lovke otrok in odraslih, žena in mož. Pritisnile so Georgea tesno k zidu, ki kot vnanja ograja oklepa svetišče in dvorišča okoli njega. Na srečo je George velik in močan in dobro hranjen. Čez čas se mu je uspelo izviti iz tega lovkastega objema. Bil je zadihani in ves premočen, ko se je pretolkel do vhoda v kamniti ograji, kjer vsta ga čakala:

„Strašno, strašno ...“

Pri vходу v tempelj so se ponujali vodiči. Težko se jim je izogniti ali uiti. Nekateri so zelo spretni in začelnjajo razlagati: „Gospodje, to je tempelj boginje Kali, ki je boginja ... Tempelj je v XVIII. stoletju sezidal ... V templju se

po starem indijskem običaju ... Kajli boginja Kali je ... In zaradi tega je tempelj edinstven ...“ itd.

Vodiči imajo — „stili“. Prepustili smo se vodstvu enega izmed njih, ki je nastopal zelo avtoritetno ter pri tem mimogrede odganjal otroke in berače. Z vodičem smo dobili zaščitnika.

Svetišče ni veliko. Obkrožajo ga nevelika in ozka dvorišča. Stavba je štiriogata, obložena z živahnimi ploščicami in se pri vrhu končuje v kupolo. Kričave ploščice se ujema z vznemirljivim vzdušjem. Ne da bi bil prav vedel, čemu tempelj služi in kaj se v njem dogaja, sem takoj ko sem vstopil skozi vhod v obzidje začutil v zraku elektriko. Beraško divjanje je tu, na svetem prostoru, popustilo. Zato pa je živce napela neka druga vznemirjenost: trepetala je na obrazih, v kretanjah in pogledih. Besede ji niso služile: kot je bila krčevita, tako je bila tudi nema.

Vnanje stene svetišča obkroža nekoliko dvignjen, ozek mostovž z močno kovinsko ograjo. Na njem so se drug za drugim počasi pomikali verniki: počasi okoli templja do olfarja, pred obličje same boginje. Vrsta je bila utesnena med zid in ograjo. Med zbiliti telesi so se mečkali šopki in cvetni vencji. Vonji rož, znoj in uvelosti so se mešali z vonjem po kadilu in drugimi vonji. Ko sem opazoval ljudi na mostovžu, sem v njihovih gibih odkril isto krčevitost in strastno zanesenost, kot pri zaobljubljenih na indijskih verskih festivalih v Rangu.

Vodič je zdolgočasno mled besede. Njegova angleščina ni bila najboljša. Zato smo laže kot besedam sledili njegovim korakom. In tu nam je zares veliko koristil. Ne vem, kako bi se bili sicer prebijali med znetenimi telesi.

Pri tleh, na hrbtni strani svetišča, se je pod privzdignjenim hodnikom stiskala gruča žena. Iz odprtine v steni je počasi curljala voda. Premalo je je bilo za vse ženske, ki

Drobni nasveti

■ Motno ogledalo se bo znova lepo svetilo, če ga boste dobro podrgnili z alkoholom.

■ Gumijasti obroči pri kozarcih za vlaganje postanejo sčasoma mehki. Da to preprečimo, jih pomočimo za nekaj časa v vodo, kateri smo dodali nekaj kapljic salmiaka. Obroče nato splahnejo v čisti vodi.

■ Kozarec ali pa tanka porcelanasta posoda vam ne bosta popokala ko ju polnite z vročo pijačo, če v njej nalijete najprej le žličko vroče tekočine.

FLORIDSKA JUHA: potrebujemo 2 jajci, 45 g masla, 60 g moka, nekoliko čebule, 1,5 litra vode ali mesne juhe, 4 žlice paradižnikove mezge, sol, papriko, poper, čipek sladkorja.

Priprava: skuhamo jajčka do trdega, jih položimo v hladno vodo in olupimo. Potem pripravimo svetlo prežganje iz masla in moka, dodamo drobno zrezano čebulo in zalijemo s hladno vodo ali juho. Dodamo še paradižnikovo mezgo, ki ste jo prej nekoliko razredčili. Vse skupaj naj prevre. Zda dodamo še začimbe in jajčka, narezana na tanke rezine.

OBLEČENE HRENOVKE: potrebujemo 4 do 6 hrenovk, dvakrat toliko fenkih rezin belega kruha, maslo, gorčico. Hrenovke skuhamo. Medtem kruhom re-

Kosilo v pol ure

zinam odrežite skorjo in jih namažite z maslom in prav na lenko z gorčico. Nato razpolovite hrenovke in položite povprek na vsako rezino polovico hrenovke. Kruhuve rezine prepognite in oba nasprotna vogala spnite z zobolobci. Namažite hrenovke in rabove kruha s stopljenim maslom, potem jih dajte v segreto pečico in pecite na rešetki; kruh mora postati zlatorumen.

JABOLČNA SKUTA: [4 jabolka, velika žlica limoninega soka, velika žlica pomarančnega soka, 3 žlice sladkorja, 250 g smetane, 2 žlici mleka, vanilija].

Priprava: olupljenim jabolkom odstranite pečke in jih nastrojajte na grobem strgalniku. Primestajte j'm žlico sladkorja ter limonin in pomarančni sok. S tem napolnite stekleno skodelico. Zda pripravite ločeno smetano (s sladkorjem in vanilijo), jo nalozite na čezano in garnirajte z mandlji, čokolado ali sadjem.

Barve v prostoru

BARVE MOČNO VPLIVAJO NA ČLOVEKOVO RAZPOLOŽENJE IN ZATEGADELJ PAZIMO, KAKO JIH ODBERAMO, KO BELIMO STANOVANJE. POGLEJMO, KAKO SO JIH OPREDILILI STROKOVNJAKI IN KAJ SVETUJEJO.

● **Rdeča barva** je najbolj izpodbudna in vesela med vsemi in se ne podreja nobeni drugi barvi. Je simbol ljubezni, življenjske radosti in moči. Tudi v oslavljenih odtentkih je zelo intenzivna in jo zaradi tega uporabljamo le v manjših količinah. Rdeča naj bo le blazina na kavču ali vaza na mizi. Če nam je zelo pri srcu, naj imajo to barvo še fotelji.

● **Rumena barva** je simbol plodnosti in radosti. Poživlja predosem temnejše in puste prostore in izpodbuja k delu.

● **V oranžni barvi** se združujeta rumena in rdeča. V manjših prostorih deluje prijetno le v manjših količinah. Za večje površine ji primešajmo nekaj ne pretemne rjave barve.

● **Rjava barva** je barva zemlje in simbolizira udobje. Mešana z rdečo ali vijoličasto vpliva mistično, skratka neprijetno. Tudi čista rjava barva za prostore ni priporočljiva, ker deluje lenobno.

Medtem ko sodijo barvni odtentki, ki vsebujejo rdečo barvo, k toplim, živahnim barvam, sodijo tisti, ki so pomešani z modro, k hladnim. Semkaj štejemo predosem zeleno barvo.

● **Zelena barva** človeka pomirja. Simbolizira vegetativno, telesno polno življenje, ki je osvobodeno vsakršne napetosti. Vpliva pomirjevalno na oči in razpoloženje in je zaradi tega za prostore primerna. Zelo dobro se sklada v enem prostoru več odtentkov zelene barve, ki pa se nikakor ne skladajo z barvo rastlin. V prostoru, kjer je veliko rož, naj bodo stene pobarvane s kontrastnimi barvami.

Turkizna in tudi morsko zelena barva izpodbujata k duševnemu delu in pospešujeta inspiracijo.

● **Hladna je barva neba.** Temno modra učinkuje žalostno, brezosebno in trdo, svetlo modra pomirja in jo priporočajo za spalne prostore. Temnejša modra, pomešana z zeleno, vzbuja hrepenenje. Imenujejo jo tudi »barvo svetlobla«.

● **Previdnost pred vijoličasto barvo!** Na čutne ljudi deluje naravnost omamno. Čudovita pa je v kombinaciji s svetlo modro, turkizno in citrinsko rumeno barvo.

Siva barva je priporočljiva le v kombinaciji z drugimi živahnimi barvami. Zaradi svoje nevtralnosti je zelo uporabna in iskana.

● **Bela barva** preveč vpija svetlobo. Če želimo v sobi črna steno (le-ta naj bo ozka), se posvetujemo s strokovnjakom. Le v pravilni kombinaciji z barvami drugih sten, barvo preproge in prevleke na foteljih bo stena vplivala elegantno.

so želele prestreči njene kaplje v razne posode in konzerve. Zato so se prerivale in ropotale s svojimi posodami. Tako kot ženske so se namreč prerivale tudi posode: za nekaj kapljic, vsaj za kapljo ali dve.

„Sveta voda,“ je pojasnil vodič.

Prihajala je iz notranjščine, izpred oltarja, kjer je služila skrivnostnim obredom. Konservirane suhe šklepetale. Tiste, ki niso dosegle vode, so greble po jarku, kjer je bilo nekaj razmočenega blata. Tudi to je bilo najbrž posvečeno kot voda: že zato, ker je bilo po njej razmehčano. Po tisti, ki je zgrešila prerivajoče se posode. Spet so se roke iztezale. Vselej iste temne, in kitaste.

Za Georgea je bilo to znova strašno. Človek bi ob njem ne pomislil, da je bil s petnajstimi leti komaj ušel smrti v nemškem koncentracijskem taborišču. George je pred vojno živel v Pragi. Z nemško okupacijo ga je doletela ista usoda kot vse žide. Odgnali so ga v taborišče, kjer naj bi ostal. In tako bi se bilo skoraj zgodilo, če ga ne bi bilo po naključju rešilo ameriško državljanstvo njegove matere. Bil je skoraj brez življenja in mesa, ko so ga prepeljali v Švico. Ko se je tam okrepil, je zapustil po vojni razdejano Evropo in odšel v Združene države.

Po sveti vodi smo naleteli na „sveto drevo“. Te stvari so bile „svete“ pač toliko, da so ljudje verovali v njih čudotvorno moč. Vodič je brbotal le njemu razumljive besede, zato nisem povsem dojel uganke prilitkavega drevesa, na katerega so bili navezani kamni: manjši in veliki in na vseh njegovih vejah. Drugih plodov na njem ni bilo. Razumel sem le to, da so kamni v mistični zvezi z rojstvom otrok in da jih na veje drevesa privezujejo nosečnice, da bi kamni poslej s skrivnostno močjo svetega drevesa ščitili otroke, ki se bodo rodili, zoper delovanje temnih sil.

(Nadaljevanje sledi)

Pred dvajsetimi leti: JALTA

Ena najvažnejših konferenc v zgodovini sveta

Februarja 1945 so se „trije veliki“ — ameriški predsednik Roosevelt, predsednik britanske vlade Churchill in predsednik sovjetske vlade Stalin — zbrali v Jalti na Krimu, da bi razpravljali o nekaterih velikih problemih sveta, ki se je takrat že bližal zmagi nad fašizmom. Med temi problemi so bila tudi vprašanja razdelitve Nemčije, ustanovitve Organizacije združenih narodov in druga, ki so sedaj, ko je od tega minilo že dvajset let, še vedno aktualna. Ta konferenca je šla v zgodovino pod imenom „jaltska“ — čeprav je Stalin hotel, da bi jo imenovali „krimska konferenca“ — in sodi nedvomno med najvažnejše konference v vsej zgodovini sveta.

Sestanek na vrhu je prvi predlagal Roosevelt že v poletju 1944 in tako so v poletnih mesecih potovale sem in tja številne brzojavke in note, s katerimi so se predstavniki zaveznikov menili o kraju in času takega sestanka. Po nekaj mesecih takih pogovorov je Stalin predlagal, naj bi bil sestanek v Jalti na Krimu (Sovjetska zveza). Predlog je bil sprejet, čeprav z njim niso soglašali Rooseveltovi sodelavci, ki so se balo posledic tako dolgega potovanja, saj je bil ameriški predsednik takrat že precej hudo bolan, in čeprav je proti temu kraju sestanka odločno protestiral tudi predsednik britanske vlade Churchill.

Kmalu so se potem domenili tudi za datum sestanka: nedelja, 4. februarja 1945. Stalin je 10. januarja 1945 poslal uradni vabilu. Roosevelt

kovati je namreč bilo zelo številne delegacije, saj so na primer Američani najavili, da bodo poslali kakih 400 ljudi.

In tudi drugače je bila Jalta pripravljena za veliki dogodek, Jalta, znano letovišče na vzhodni krimski obali. Pokrajina je prekrasna, poetična, kot nalašč za sanjarjenje. Pogled se izgublja na neskončnih vodah Crnega morja in zasneženih vrhovih Kavkaza. Od Moskve je oddaljena 900 milj, od Londona kakih 3000 in od Washingtona 5700 milj.

Konec januarja je v spremstvu 4 minolovcev priplul v sevastopolsko pristanišče ameriški »Cacocin«; bila je to prva zavezniška ladja, ki je po začetku druge svetovne vojne priplula v sevastopolsko pristanišče. Ko je bila zasidrana ob pomolu, so takoj začeli iztovarjati neštete džipe, »Command cars«, tovornjake in ogromne količine najrazličnejšega materiala ter opreme, s katero naj bi si ameriška delegacija uredila svoje domovanje v Jalti.

Skupina radiotelegrafistov in mornariških častnikov je sedla v nekaj avtomobilov, šoferji džipov in drugih vozil so prijeli za krmila in kolona je zapeljala za sovjetskimi avtomobilom, ki naj bi pokazal pot do Jalte. Ko so predlagali Jalto za mesto sestanka, so sovjetski predstavniki povedali, da je kakih 60 milj oddaljena od Sevastopola; to je bilo sicer res, toda pozabili so povedati, kakšna je cesta. Tako je kolona, ki se je morala prebijati tudi skozi zasnežene prelaze, potrebovala za to pot kar ves dan. Na cilj je prišla šele

proti večeru in polkovnik Houghton, poveljnik skupine, ki naj bi pripravila vse za prihod ameriške delegacije, je v polmraku zagledal pred seboj trinadstropno poslopje, ki je precej spominjalo na razkošen dijaški dom.

Američane, bilo jih je kakih trideset, so odpeljali v dvorano, kjer je bilo na veliki osrednji mizi in na številnih mizicah vse, kar si je lahko želodec poželel. Na vsaki mizi je bila tudi vaza s šopkom, steklenica vodke in vrča z belim ter črnim kavkaškim vinom.

Začeli so najprej urejati »Petit Palais«, kjer naj bi stanovali nižji častniki, člani varnostne službe in uradniki. V stranskih krilih »Grand Palais«, bivše poletne rezidence cara Nikolaja II., so bile že urejene kuhinja in pisarne. Takoj za vhodnimi vrati je bila velika dvorana z velikim stropom, ki so ga nosili stebrji iz belega marmorja. Tudi pod je bil marmornat. Nasproti stopnišča so velika dvojna vrata vodila v plesno dvorano, kjer naj bi bile plenarne seje treh velikih. Rooseveltova jedilnica, bivša biljardna dvorana, je bila opremljena in urejena v tudorskem stilu, za mizo pa je bilo prostora za 14 ljudi. Pisarna je bila poleg jedilnice, iz nje pa so vodila vrata naravnost v predavalnico. Ker v palači ni bilo dvigal, so morali urediti za ameriškega predsednika, ki se je po otroški ohromelosti gibal samo v invalidskem vozičku, vse prostore, ki jih je potreboval, v pritličju. Pisarna in spalnica sta bili opremljeni s težkim, dolgočasnim pohištvo, velikimi slikami v pozlačenih okvirih, bakrenimi svetilkami z oranžnimi senčniki, na tleh so bile perzijske preproge in številne »haremske« blaznice.

Ker je ameriška obveščevalna služba posredovala tudi podatke, da so »krimske bolhe izredno trdožive«, so Američani pripeljali s seboj ogromne količine DDT in se lotili razkuževanja.

Predsednik Roosevelt se je 23. januarja vkrca na kižarko »Quincey«,

„VELIKI TRIJE“ IZ JALTE PRED DVAJSETIMI LETI
predsednik britanske vlade Churchill, ameriški predsednik Roosevelt in predsednik sovjetske vlade Stalin; za njimi zunanji ministri treh velikih sil

ki naj bi ga pripeljala do Malte, od koder bi potem skupaj s Churchilom odletel proti Jalti. Ukrenili so prav vse, da bi predsednik varno preplul Atlantik in potem še Sredozemsko morje do Malte. Ob njegovi poti se je zbralo veliko najrazličnejših bojnih enot, toda nikjer se ni prikazal sovražnik.

Oba predsednika sta poletela z Malte do jaltskega letališča Saki v noči med 2. in 3. februarjem. Polet je trajal kakih sedem ur. Dvajset transportnih letal C 54 in 5 Yorksov je čakalo na Roosevelta in Churchilla ter na njune vojaške in diplomatske sodelavce ter drugo spremstvo. Vsega skupaj je bilo treba prepeljati na Jalto 700 ljudi in letala, ki so v šestminutnih presledkih zapuščala letališče, so se dvigala skoraj vso noč. Med poletom niso niti enkrat prižgali luči in tudi radio je ostal nem.

Betonska pista na letališču v Sakuju je bila pokrita z ledom in tako je bilo pristajanje izredno nevarno. Rooseveltovo letalo — predsednika so dvignili v kabino s posebnim dvigalom — je v spremstvu petih lovcev pristalo natanko ob 12.30. Na letališču sta ga pričakala veliki vojaški orkester in častni bataljon. Tam so bili tudi Molotov, Višinski, maršal letalstva Hudijakov, admiral Kuznecov, general Antonov, sovjetski ambasador v Washingtonu Gro-

miko in ambasador v Londonu Gusev. Churchill je pristal ob 12.40. Roosevelta je eden njegovih telesnih stražnikov dvignil v džip, tako da je kar iz avtomobila, za katerim so se vozili Churchill, Molotov in drugi, pregledal častni bataljon; takoj nato pa je kolona avtomobilov že odpeljala z letališča.

Roosevelt je s svojim spremstvom prispel do palače Livadija okrog šestih zvečer, nekako ob istem času pa je prišla do svoje rezidence tudi britanska delegacija. Ameriški predsednik, ki ga je potovanje zelo utrudilo, je odšel takoj v posteljo. Stalin je s svojim spremstvom prišel v Jalto z vlakom v nedeljo 4. februarja in se takoj odpeljal v vilo Korejs.

Tako je bilo vse pripravljeno za veliko konferenco.

tem vprašanju moral pustiti Churchilla, da sam zastopa interese zahodnih zaveznikov. Kot razsodnik je moral celo prikriti Stalinu, ko je ugovarjal: »Če bo Francija, kot vi predlagate, dobila del Nemčije, potem bo hotela sodelovati v kontrolnem mehanizmu, ki ga moramo ustanoviti v Nemčiji. In kaj bi rekli vi, Angleži in Američani, če bi Sovjetska zveza zahtevala iste ugodnosti za kako vzhodnoevropsko državo?«

Churchill se je izognil odgovoru na neprijetno vprašanje in opozaril Stalinu, da bodo ameriške čete lahko ostale v Nemčiji le malo časa in da je torej nujno, da Francija nosi del teže okupacije. »Koliko časa lahko ostanejo vaši vojaki v Nemčiji?« je Stalin nenadoma vprašal Roosevelta. Ameriški predsednik je odgovoril: »Največ dve leti.« — »Prav,« je Stalin zaključil Churchillovo dokazovanje, da morajo tudi francoske čete dobiti svojo okupacijsko cono, »hočete podariti Franciji del Nemčije? Nič nimam proti. Toda s tem izkazujemo samo svojo velikodušnost, nikakor pa ne priznavamo Franciji kako pravico. Odločno pa nasprotujem, da bi Francija dobila mesto v zavezniški kontrolni komisiji. Prav nobene pravice nima, veliko manj kot, na primer, Poljska ali Jugoslavija.«

Tako so veliki trije odločili, da bo Francija dobila okupacijsko cono, toda da ji jo morata dati Amerika in Anglija iz svojih con. Churchill je sicer skušal še dokazati, da mora dobiti Francija svoje mesto tudi v kontrolni komisiji, toda Roosevelt, kateremu je njegov najvažnejši svetovalec Harry Hopkins poslal listek, je nenadoma predlagal, da bi o tem vprašanju razpravljali kdaj drugič. Churchill je ugovarjal, toda Stalin je soglašal in tako so končali s to točko dnevnega reda.

Se najbolj zadovoljen je bil Stalin, ki tudi v tej rundi ni izgubil ničesar. Tisti del Nemčije, ki naj bi ga dobili Francozi, bosta morali prispevati Amerika in Anglija, sovjetski del pa je ostal neokrnjen.

Najbolj razkošna večerja stoletja

Potem ko so se sporazumeli o ustanovitvi Organizacije združenih narodov, o razdelitvi Nemčije, o Poljski in o sovjetski vojni napovedi Japoniki, so trije veliki sedli k eni najbolj razkošnih večerij stoletja. Obsegala je dvajset jedi — od sivega kaviarja do kavkaških sladk. Za mizo je sedelo trideset ljudi: 11 sovjetskih predstavnikov, 10 Angležev in 9 Američanov. Izmenjanih je bilo 45 zdravic.

Stalin je nazdravil Churchill: »Pijem na zdravje Churchilla, pogumnega kapitana in mojega bojnega tovariša, zato, ker vem le za malo primerov iz zgodovine, ko je imel pogum onega samega človeka tak pomen za prihodnost vsega sveta!«

Churchill je napil Stalinu: »Pijem na zdravje mogočnega šefa države, ki je prestregla ves udarec nemškega vojaškega stroja, ki je razbila ta stroj in pregnala tirano s svoje zemlje!«

Stalin je napil Rooseveltu: »Nazdravljam največjemu pobudniku svetovne mobilizacije proti Hitlerju!« Stalin je potem nazdravil tudi zavezništvo med tremi velesilami. Churchill pa vsej mizi:

»Mi smo voditelji, ki moramo pripeljati narode iz mračnih gozdov na široke, sončne planjave miru in sreče. V naših rokah imamo to čudovito moč in zgodovina nam ne bi nikdar oprastila, če bi jo pustili, da nam ubeži zaradi naše malomarnosti in lenobe.«

Bila je ena po polnoči, ko se je Roosevelt izmučen umaknil v svojo sobo.

je takoj pritrdilno odgovoril, Churchill pa je šele čez dva dni poslal kratko brzojavko: »OK, srčne pozdrave!«

Ko je dobil Stalin privolitev za konferenco, je bil že skoraj prepričan, da bo v času sestanka sovjetska armada že osvobodila Varšavo in verjetno pregnala Nemce iz vse Poljske. Tako je lahko računalo, da bo v zelo ugodnem položaju, ko se bo s svojima zaveznikoma pogovarjal oziroma pogajal o nemškem problemu in zlasti o prihodnosti Poljske. Da pa bi razgovori, na katerih naj bi odločali, če že ne o usodi sveta, pa vsaj o usodi Evrope in Daljnega vzhoda, potekali v kar najbolj ugodnem vzdušju, se je Stalin odločil, da bo privedil izredno bogat sprejem. Osebnostno je nadzoroval ureditev rezidence za tri delegacije. Američanom je namenil palačo Livadijo, Angležem vilo Voroncev, sovjetski delegaciji pa vilo Korejs. Iz Bakuja so pripeljali na Jalto poleg drugega tudi tri vagona kaviarja — 16 ton; prič-

V ponedeljek, 5. februarja, so se trije veliki usedli za okroglo mizo, da bi razpravljali o prihodnosti Nemčije.

Roosevelt je predlagal, naj bi sploh vso sejo posvetili razdelitvi te države, Stalin in Churchill sta mu takoj pritrdila. Toda kljub temu je bila ta seja najbolj burna na vsej konferenci.

Stalin je začel s štirimi vprašanji: Kakšno obliko naj bi imela razdelitev Nemčije? Ali bodo tri velesile postavile v Nemčiji skupno vlado, ali pa bo imela vsaka od treh con svojo vlado? Ali ni zdaj primerna priložnost, da bi natančneje določili, kaj naj bi pomenila »brezpogojna vdaja?« kolikšno vojno škodo bi lahko zahtevali od poražene Nemčije? Medtem ko je postavljala ta vprašanja in tudi kasneje, ko je razpravljala o njih, Stalin ni pogledal nobenih beležk ali listin, govoril je počasi in samozavesno in tako sta Roosevelt in Churchill mogoče tedaj prvič spoznala, da Stalin izredno dobro pozna probleme, o katerih naj bi razpravljali, in da tudi natanko ve, kaj hoče in česa noče.

Stalinu je odgovoril Churchill: koristneje bi bilo, če bi o razdelitvi Nemčije razpravljali kak poseben komite, saj na tej konferenci, ki naj bi trajala samo štiri ali pet dni, gotovo ne bodo mogli rešiti vseh podrobnosti tako pomembnega problema.

Razdelitev Nemčije

Potem je Churchill položil na mizo tudi tisto, kar ga je najbolj tiščalo in o čemer se je neuradno že pogovarjal s Stalinom in Roose-

veltom: francoska udeležba pri razdelitvi Nemčije. Roosevelt, ki naj bi bil kot predsednik konference pravzaprav razsodnik, je pri

Združeni narodi in poljska meja

Roosevelt je prišel v Jalto z željo, da bi se na konferenci pogovorili tudi o ustanovitvi Združenih narodov, organizacije, ki naj bi zagotovila po vojni svetu mir in pravico. Tedanji ameriški zunanji minister Stettinius je imel čast, da razloži na konferenci podrobnosti tega Rooseveltovega načrta. Angleži in Američani so po prejšnjih razgovorih vedeli, da se Sovjetska zveza ne strinja z načrtom predvsem zaradi pravice veta. Stalin je menil, da bi morale velesile s pravico veta razpravljati o vsaki zadevi, še preden jo predložijo Združenim narodom, Angloameričani pa so predlagali, da bi velesile uporabile pravico veta šele potem.

Stettinius je govoril o takem predlogu. Churchill ga je podprl, Stalin pa je nejevoljno molče poslušal. Ko so Angloameričani dokazovali, da mora imeti vsaka, še tako majhna država pravico razpravljati v Združenih narodih in predlagati točke za dnevni red, je Stalin odgovoril, da bosta v prihodnosti mir in vojna odvisna od treh velesil in ne od majhnih držav. Zato je Stalin tudi menil, da je najvažnejše in najbolj nujno, da tri velesile sklenejo med seboj pakt, s katerim naj bi zagotovile mir, in da pri tem ne upoštevajo malih narodov. Nadaljnji razgovorom o Združenih narodih pa se je Stalin izognil z izgovorom, da še ni utegnil proučiti ameriškega predloga o ustanovitvi te organizacije, pa čeprav mu je Roosevelt poslal ta predlog že 5. decembra.

Toda ko so naslednji dan nadaljevali s konferenco, je prvi prosil za besedo Molotov in nenadoma izjavil, da je Sovjetska zveza pripravljena pristopiti k organizaciji Združenih narodov in da se povsem strinja z ameriškim predlogom o organizaciji in delovanju Varnostnega sveta.

Kaj se je zgodilo? Roosevelt je namreč tisto noč na Hopkinsov nasvet poslal Stalinu pismo, v katerem je izrazil svojo pripravljenost, da proučijo na konferenci sovjetsko zahtevo o novi meji s Poljsko. Stalin je tako povezal sovjetsko članstvo v Združenih narodih z novo sovjetsko-poljsko mejo.

6. gostovanje dunajske „Revije na ledu“

MESTNA HALA CELOVEC

od 24. februarja do 9. marca 1965
dnevno ob 15. in 20. uri
z novim programom

„Svet v plesu“

Pojasnila: Ravnateljstvo velesajma in umetnega drsalističnega

Celovec, Valentin-Leitgeb-Strasse 11
tel.: 31-79, 66-80, 66-20

Osrednja predprodaja vstopnic za Koroško, Štajersko, Salzburgsko, Vzhodno Tirolsko, Jugoslavijo in Italijo:

Koroški deželni potovalni urad, Celovec, Novi trg 2,
in vse podružnice,
telefon: 43-21 - telex: 04 465

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00 22.00
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 8.15 Jutranji koncert — 9.00 Pozdrav nate (razen sobote in nedelje) — 10.00 Za gospodinjstvo — 11.00 Ljudske višje — 11.45 Oddaja za padežalje — 12.00 Opaldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opaldanski koncert — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zale — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalne športne novice — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 13. 2.: 8.05 Domači vrt — 13.05 Smučarske tekme v Davosu — 14.15 Pozdrav nate — 16.00 Iz vseh dolin zveni — 18.00 Kulturni razgledi — 19.10 Odmev časa — 20.15 Orkestralni koncert.

Nedelja, 14. 2.: 8.05 Kmečka oddaja — 11.00 Smučarske tekme v Davosu — 12.45 Ogledalo Mestnega gledališča — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 18.05 Koncert narodnih pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Japonski ribič, slušna igra.

Ponedeljek, 15. 2.: 8.00 Domača književnost — 15.15 Kamorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.35 Mladinska oddaja — 20.15 In kaj mislita vi?

Torek, 16. 2.: 8.15 Orkestralni koncert — 15.45 Mladinska oddaja — 18.00 Mesec dni deželne politike — 18.15 Iz prve roke — 19.00 XY ve vse — 20.15 Nausikaa in Odisej, slušna igra.

Sreda, 17. 2.: 8.15 Jutranji koncert — 15.30 Dunajski akademski komorni zbor — 18.00 Železničarska godba iz Beljaka — 18.30 Znanstvena govorilna ura — 20.15 Orkestralni koncert.

Četrtek, 18. 2.: 8.15 Orkestralni koncert — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Walter Nowotny, koroški avtor — 18.20 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 19.00 XY ve vse — 20.15 Graz in Celovec.

Petek, 19. 2.: 8.15 Glasba starih mojstrov — 15.15 Kamorna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 18.00 Ka-

rotki visokoškolski tedni — 18.35 Kaj pravi industrija — 20.15 Iz zaboja za plažo.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 00.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro mešano — 7.20 Jutranja glasba — 11.00 Veseli ob anajstih — 11.45 Za avtomobiliste (razen nedelje) — 13.10 Pestro mešano — 14.50 Objave za Avstrijo — 15.00 Šolska oddaja — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Reporterji med poljo — 18.00 Vsakodnevna glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo zvečer — 21.55 Športni komentar.

Sobota, 13. 2.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.45 Ti in žival — 13.20 Odmevi iz Avstrije — 14.00 Tehnični razgledi — 16.00 Za delovno ženo — 18.30 Šeststo let dunajske univerze — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.30 Velika šansa — 20.15 Avstrijska hit-parada.

Nedelja, 14. 2.: 8.05 Dunajska ljudska glasba — 10.00 Tedenska ogledala domačega tiska — 13.20 Za avtomobiliste — 15.00 Ljudstvo in domovina — 18.00 Mednarod-

Sreda, 17. 2.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 18. 2.: 14.15 Poročila, objave — Oj ti norčava gvava — Koroški kulturni pregled.

Petek, 19. 2.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Ivan Trinka, oče beneških Slovencev — Mala davčna obeceda.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz

Poročila: 5.15, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.00 Dobro jutro — 11.00 Za avtomobiliste — 12.05 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik.

Sobota, 13. 2.: 8.25 Zabavne melodije — 9.25 Mladi glasbeniki — 12.30 Koncertni repertoar za violino in kla-

RADIO PROGRAM

na radijska univerza — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Melodije za nedeljski večer — 22.30 Svetovni šport.

Ponedeljek, 15. 2.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.30 Naravna in pozitivna pravica — 16.00 Otroška ura — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Capriccio.

Torek, 16. 2.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 13.30 Pomembni orkestri 16.00 Esej v našem času — 17.10 Kulturna poročila — 19.30 Poletji z nami — 20.30 Tako je nekoč zvenelo.

Sreda, 17. 2.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 13.30 Za prijatelja opere — 15.30 Svetovni poročila pred 600 leti — 17.15 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.40 Domači zdravnik — 19.30 Halo, teenagerji — 20.15 Vseh devet.

Četrtek, 18. 2.: 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 13.30 Slogovne oblike v glasbi — 15.30 Ali je kriva filozofija — 17.15 Šeststo let dunajske univerze — 17.40 Oddaja za ženo — Concerto melodioso.

Petek, 19. 2.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 16.00 Otroška ura — 17.15 Znanje za vse — 19.30 Cesar Jožef II. — 21.10 Iz poštnega nabiralnika za pritožbe.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 13. 2.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 14. 2.: 7.30 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 15. 2.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Za našo vas — 10 minut za športnike — 18.00 Za naše male poslušalce.

Torek, 16. 2.: 14.15 Poročila, objave — Od uglajenosti zunanjih družabnih oblik k notranji uglajenosti mladega človeka — Zbor slovenske gimnazije v Celovcu.

vir — 14.35 Voščila — 15.30 Zborovsko pelje — 17.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 18.15 Basovske arije — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 V soboto zvečer — 21.00 Zaplešite z nami.

Nedelja, 14. 2.: 8.00 Stolp v oblakih, mladinska radijska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši! — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Danes popoldne — 16.00 Humoreska ledna — 17.05 Majhan operni koncert — 20.00 Naš nedeljski sestanek.

Ponedeljek, 15. 2.: 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Iz narodne zakladnice — 10.35 Naš podlistek — 12.15 Čez hrib in dol — 14.05 S polji po naši domovini — 14.35 Voščila — 17.05 Iz opernega sveta — 18.45 Svet tehnike — 20.00 Nocoj ob dvajsetih.

Torek, 16. 2.: 8.25 Od melodije do melodije — 12.15 Narodne pesmi — 15.30 V torek nasvidenje — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.45 Na mednarodnih križ-potjih — 20.00 Pianist Andrej Jarc — 20.20 Alkimanovo jabolko, radijska igra — 21.22 Serenadni večer.

Sreda, 17. 2.: 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb — 10.45 Človek in zdravje — 12.15 Pred domačo hišo — 14.35 Kaj in kako pojo otroci — 15.30 Pesmi Pavla Kernjaka — 17.05 Glasba z novoga sveta — 18.45 Naš razgovor — 20.00 Francoske pesmi — 20.20 Tako pojo in igrajo v Moskvi.

Četrtek, 18. 2.: 8.05 Jutranji zabavni zvoki — 12.15 Veseli fantje — 14.05 Pojo solisti beograjske opere — 14.35 Voščila — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Turistična oddaja — 18.15 Odskočna deska — 20.00 Četrtekove večer — 21.00 Lirika skozi čas.

Petek, 19. 2.: 8.55 Pionirski tednik — 10.35 Novo na knjižni polici — 12.30 Odlomki iz opere „Štirje grabljani“ — 15.30 Švedske narodne pesmi — 17.05 Simfonični koncert — 18.45 Iz skupščinskih odborov — 20.30 Tedenski zunanjepolitični pregled — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

Podjunska trgovska družba

vzame fanta kot vajenca
Potrebno je znanje obeh dež. jezikov
Stanovanje v hiši

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobria vas - Eberndorf

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rada Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik; uredništvo in uprava: Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec - Klagenfurt 2, Postfach 124.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 13. 2.: 17.00 Za otroke — 18.33 Kaj vidimo navega — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Eden bo zmagal.

Nedelja, 14. 2.: 17.00 Rokodelci in kmetje ob Nilu — 18.00 Tajna zadeva pet — 19.00 Družina Leitner — 20.15 Trije kölnski fantje.

Ponedeljek, 15. 2.: 18.33 Tečaj francoščine — 19.00 Kriminalna veseloigra — 19.30 Čas v sliki — 20.05 Koncert narodov — 20.50 Športno omizje.

Torek, 16. 2.: 18.33 Tečaj angleščine — 19.00 Zenska z mnogimi obrazi — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Partija v somraku — 21.20 Inozemski odmevi.

Sreda, 17. 2.: 17.00 Pavliha — 17.45 Za družino — 18.33 Tečaj francoščine — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kdo sem — 21.00 Theodore Roosevelt.

Četrtek, 18. 2.: 18.33 Tečaj angleščine — 19.00 Športni kaleidoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.05 Baljaški pust.

Petek, 19. 2.: 11.00 Baljaški pust — 18.33 Pogled v deželo — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.05 Prenos iz graškega gledališča.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 13. 2.: 17.40 Lutkovna oddaja — 18.25 Obzor-
nik — 19.30 Vsako soboto — 19.45 Cirkak — 20.40 Spre-
hod skozi čas — 21.10 Humorišna oddaja — 22.40 Evro-
psko prvenstvo v umetnem drsanju v Moskvi.

Nedelja, 14. 2.: 10.00 Kmetijska oddaja — 11.30 Film
za otroke — 16.00 Smučarske tekme na Pohorju — 17.30
Evropsko prvenstvo v umetnem drsanju v Moskvi — 19.00
Svetnik — 20.45 TV quiz.

Ponedeljek, 15. 2.: 16.40 Ruščina — 17.10 Govorimo
angleško — 18.25 Obzorik — 18.45 Kuharski nasveti —
20.00 Dnevnik — 20.40 Tonkina edina ljubazen.

Torek, 16. 2.: 16.00 Evropsko prvenstvo v umetnem dr-
sanju v Moskvi — 18.30 Obzorik — 18.50 Jara gospoda-
rstva.

Sreda, 17. 2.: 17.40 Film za otroke — 18.25 Obzorik
— 18.45 Dosežki znanosti — 19.45 Cirkak — 20.00 Dnev-
nik — 20.30 Poezija Ivana Minallija — 20.40 Deset za-
delkav.

Četrtek, 18. 2.: 16.40 Ruščina — 17.40 Govorimo angle-
ško — 18.25 Obzorik — 19.45 Kaleidoskop — 20.00 Dnev-
nik — 20.30 Narodna glasba — 20.40 Odprta v četrtek.

Petek, 19. 2.: 18.10 Skrinjica, ki pripoveduje — 18.25
Obzorik — 18.45 Tribuna — 19.15 Narodna glasba —
19.45 Akcija — 20.00 Dnevnik — 20.30 Širno nebo.

DOBROPIS

99.101

Brezplačno presenečenje za vse, kateri ho-
čejo dobro in poceni kupiti!

V nekaj dneh prejmete popolnoma brezplačno
in neobvezno največji avstrijski dobavni
katalog s skoraj 8000 ponudbami, če nam z
dopisnico sporočite Vaš naslov. Nalepite ta
dobropis na dopisnico in jo pošljite še danes
na naslednji naslov:

Internationales Grossversandhaus

GRAZ **ModenMüller** Wien-
str. 286